RNI NO. MAHMAR/2020/84035

Sachin Sir's English Speaking
Its 100% guaranteed course
सबसे आसान तरीकेसे
अंग्रेजी बोलना
सिखानेके लिएही
हम जाने जाते है।
9028851719

BAHUJAN SAURABHA
बहुजन सौरभ

उपलब्ध आहे!
मिस्त्री, टाइल्स फिटर, पेंटर, कारपेंटर,
प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर वर संपर्क करावा.
संपर्क
मो. 8482839451

गुरुवार १० जुलै २०२५ | वर्ष : ५ | अंक : १९३ | दैनिक | किंमत : ₹ ५/-
Thursday 10 July 2025 | Year : 5 | Issue : 193 | Daily | Rate: Rs. 5/-

तुकडेबंदी कायदा रद्द करणार, महसूल मंत्र्याची विधीमंडळात घोषणा

मुंबई : महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी आज विधिमंडळात एक मोठी घोषणा केली आहे. सरकार तुकडेबंदी कायदा रद्द करणार असल्याचे त्यांनी जाहीर केले. दरम्यान, महसूलमंत्र्यानी घेतलेल्या या निर्णयाचे विरोधकांनी देखील स्वागत केले आहे. हा कायदा रद्द केल्यामुळे 50 लाख शेतकऱ्यांना याचा फायदा होणार असल्याचे सरकारने म्हटले आहे. यावेळी बावनकुळे यांनी स्पष्ट केले की वरिष्ठ अधिकाऱ्यांची एक समिती यासंबंधीची मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करणार आहे. चंद्रशेखर बावनकुळे म्हणाले, 'आपल्याला 1 जानेवारी 2025 ही कट ऑफ डेट ठेवून पुढे जावं लागेल (कायदा रद्द केल्यानंतर 1 जानेवारी 2025 पासूनच्या व्यवहारांसाठी नव्या नियमांची अंमलबजावणी केली जाईल.). त्यानंतर मात्र आपल्याला (एकात्मिक विकास नियंत्रण व प्रोत्साहन नियमन)) प्रमाणे काम करावे लागेल. म्हणजेच नियोजन प्राधिकरणाच्या नियमाने जावे लागेल. त्यामुळे आता पुढच्या काळात अवैध बांधकामं आणि प्लॉटिंग रेग्युलराईज (नियमित) करता येणार नाहीत. 1 जानेवारीपर्यंत अनेक ठिकाणी अवैध बांधकामे नियमित करण्यात आली आहेत. मात्र, शासन आता तुकडेबंदी कायदा निरस्त करण्याचा विचार करत आहे.

सरकारच्या निर्णयाचे विरोधकांकडून स्वागत : *दरम्यान, या निर्णयाचे राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी शरदचंद्र पवार पक्षाचे आमदार जयंत पाटील यांनी स्वागत केलं. ते म्हणाले, 'मागे जाऊन तुम्ही हा खूप चांगला निर्णय घेतला आहे. आतापर्यंत अनेक महसूल मंत्री होऊन गेले आहेत. त्यात तुम्ही हा एक चांगला निर्णय घेतला आहे.' पाठोपाठ काँग्रेसचे आमदार विजय वडेट्टीवार यांनी बावनकुळे यांचे अभिनंदन केलं. ते म्हणाले, 'या निर्णयाबद्दल मी तुमचं अभिनंदन करतो. हा खूप चांगला निर्णय आहे. यासंदर्भात मार्ग निघण्याची आवश्यकता होती. आता एक ठराविक वेळ निश्चित करावी. हा मुद्दा मंत्रिमंडळापुढे मांडून कायदा रद्द करावा.'*

विरोधकांचा हल्लाबोल

गिरणी कामगारांच्या वतीने आझाद मैदानात आयोजित केलेल्या मोर्चाला पाठिंबा देण्यासाठी आज राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी शरदचंद्र पवार पक्षाच्या वतीने पक्षाचे प्रदेशाध्यक्ष जयंत पाटील, माजी मंत्री जितेंद्र आव्हाड हे आझाद मैदानात उपस्थित राहिले. या मोर्चाला संबोधित करताना जयंत पाटील यांनी सरकारवर जोरदार हल्लाबोल केला. **'मुंबईत जवळपास 76 एकर जागा उपलब्ध आहे. मात्र सरकार गिरणी कामगारांना मुंबईतून विस्थापित करून दूर शेलू आणि वांगणीला पाठवण्याचा प्रयत्न करत आहेत. गिरणी कामगारांना हे मान्य नाही. त्यामुळे त्यांचा गोष्टीला प्रचंड विरोध आहे. सरकार यावर तोडगा काढत तर नाहीच. उलट शेलू, वांगणीला घर नाकारल्यास कामगारांना घरांचा हक्क राहणार नाही असं म्हणत आहेत. त्यामुळे हे पळपुटे सरकार आहे. अडचणीत येईल म्हणून अधिवेशनही गुंडाळण्याचा प्रयत्न करत आहे,' अशी जोरदार टीका जयंत पाटील यांनी केली.**

महाराष्ट्र विधानसभेतून विरोधकांचा सभात्याग

विरोधी पक्षनेत्याच्या नियुक्तीसाठी स्पष्ट वेळापत्रक न सांगितल्यानंतर मंगळवारी महाराष्ट्र विधानसभेच्या अधिवेशनातून विरोधी पक्षांनी सभात्याग केला. विधानभवनाच्या पायऱ्यांवर निषेध करून सभात्याग करण्यात आला. उद्धव ठाकरे यांच्या नेतृत्वाखालील शिवसेनेने (यूबीटी) या पदासाठी ज्येष्ठ नेते भास्कर जाधव यांचे नाव सुचवले आहे. तथापि, नियुक्तीचा निर्णय होण्यास विलंब होत असल्याने विरोधी पक्षांकडून त्यांच्यावर टीका होत आहे. नुकतेच पदभार स्वीकारणारे भारताचे सरन्यायाधीश भूषण गवई यांच्या अभिनंदनाचा प्रस्ताव सभागृहाने मंजूर केल्यानंतर लगेचच जाधव यांनी हा मुद्दा उपस्थित केला. निषेधाला उत्तर देताना सभापती नार्वेकर म्हणाले की, जाधव यांच्या नियुक्तीसाठी औपचारिक विनंती सादर करण्यासाठी शिवसेनेने (यूबीटी) तीन महिन्यांहून अधिक वेळ घेतला आणि म्हणूनच, निर्णय घेण्यासाठी वेळ घेणे त्यांना मान्य आहे.

नवी दिल्ली : भारतीय मजदूर संघाच्या दिल्ली राज्याचे सरचिटणीस डॉ. दीपेंद्र चहर यांनी अमर उजालाला सांगितले की, आजचा भारत बंद एका विशिष्ट विचारसरणीच्या कर्मचारी-संघटनांनी पुकारला आहे, म्हणूनच ते या बंदमध्ये सहभागी होत नाहीत. ते म्हणतात की आजचा भारत बंद राजकीयदृष्ट्या प्रेरित आहे आणि त्याचा कामगारांच्या हिताशी काहीही संबंध नाही. म्हणूनच ते या बंदमध्ये सहभागी होत नाहीत. देशभरातील दहा प्रमुख कामगार संघटना चांगल्या वेतन आणि चांगल्या कामाच्या परिस्थितीच्या मागणीसाठी एक दिवसाच्या संपावर आहेत. देशभरात रस्ते अडवून, धरणे आणि निदर्शने करून ते केंद्र सरकारकडून त्यांच्या मागण्या मान्य करून घेण्याचा प्रयत्न करत आहेत. परंतु राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाची संलग्न संघटना, भारतीय मजदूर संघ या संपात सहभागी होत नाहीये. आजचा भारत बंद राजकीयदृष्ट्या प्रेरित आहे आणि कामगारांच्या हिताशी त्याचा काहीही संबंध नाही, असे त्यांचे म्हणणे आहे. हेच कारण आहे की ते या संपात सहभागी होत नाहीत. तथापि, बीएमएस सरकारच्या प्रत्येक पावलाशी सहमत नाही. अजूनही ज्या परिस्थितीत कामगारांना काम करावे लागते त्या परिस्थितीत योग्य सुरक्षा उपाय अवलंबण्यास उद्योगपतींना भाग पाडले गेले नाही. हेच कारण आहे की अनेक वेळा कामगार काम करताना आपले प्राण गमावतात आणि कधीकधी ते कायमचे अपंग होतात आणि त्यांचे कुटुंब अत्यंत गरिबी आणि उपासमारीचे बळी ठरते. बीएमएसने म्हटले आहे की सरकारने या परिस्थितीत सुधारणा करण्यासाठी काम करावे.

- पश्चिम बंगालमधील हल्दिया येथील बंदर रेल्वे स्थानकावर भारत बंदच्या आवाहनाला प्रतिसाद म्हणून सीपीआय(एम) समर्थकांनी रेल्वे ट्रॅकवर निदर्शने केली. पोलिसांनी अनेक निदर्शकांना ताब्यात घेतले.
- कोलकाता येथे कामगार संघटना आणि पोलिसांमध्ये संघर्ष कोलकाता झाला.
- पोलिसांनी डाव्या पक्षांच्या संघटनांच्या कार्यकर्त्यांना हटवले, जे बससाठी रस्ता रोखत होते. केंद्र सरकार कामगारांच्या हक्कांना कमकुवत करणाऱ्या आर्थिक सुधारणांना प्रोत्साहन देत असल्याचा आरोप करत 10 केंद्रीय कामगार संघटनांनी 'भारत बंद'ची हाक दिली आहे.
- केंद्रीय कामगार संघटनांच्या संयुक्त व्यासपीठाने पुकारलेल्या 'भारत बंद'चा परिणाम केरळमधील कोझिकोडमध्ये दिसून आला.

सरकारने दिव्यांगजनांसाठी नियम बदलले

आता आधारशिवाय तुम्हाला कौशल्य विकास योजनेचा लाभ मिळणार नाही

नवी दिल्ली : केंद्र सरकारने दिव्यांगजनांसाठी कौशल्य विकास योजनेअंतर्गत आधार कार्ड अनिवार्य केले आहे. आता लाभ मिळविण्यासाठी आधार क्रमांक देणे किंवा त्याची नोंदणी दाखवणे आवश्यक असेल. तथापि, मंत्रालयाने म्हटले आहे की आधार नसल्यामुळे कोणत्याही पात्र लाभार्थीला रोखले जाणार नाही. योजनेत ओटीआर, क्यूआर कोड आणि पर्यायी कागदपत्रांद्वारे ओळख देखील वैध असेल. हा नियम 2 जुलैपासून लागू झाला आहे. केंद्र सरकारकडून अपंगांना स्वावलंबी बनवण्यासाठी चालवल्या जाणाऱ्या कौशल्य विकास योजनेत आता आधार कार्ड अनिवार्य करण्यात आले आहे. सरकारने म्हटले आहे की, या योजनेअंतर्गत कोणत्याही लाभार्थ्याने त्यांचा आधार क्रमांक किंवा नोंदणीचा पुरावा दिल्याशिवाय त्यांना रोख लाभ मिळणार नाही. या योजनेअंतर्गत वाहतूक भत्ता, बोर्डिंग-लॉजिंग, पोस्ट-प्लेसमेंट सहाय्य इत्यादी सुविधांचा लाभ घेण्यासाठी आधार क्रमांक देणे किंवा त्यासाठी अर्ज करणे बंधनकारक असेल, असे सरकारने स्पष्ट केले आहे. हा नियम 2 जुलै 2024 पासून लागू झाला आहे.

आरटीआय : अनुसूचित जमाती आयोगाचा ग्रेट निकोबार प्रकल्पाबाबत उत्तर देण्यास नकार

नवी दिल्ली : राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोगाने ग्रेट निकोबार प्रकल्पाबाबतच्या माहिती अधिकारात उत्तर देण्यास नकार दिला आहे. यासाठी आयोगाने संसदीय विशेषाधिकार आणि इतर कायदेशीर सूट दिल्या आहेत. असे करणे संसदीय विशेषाधिकाराचे उल्लंघन ठरेल असे आयोगाने म्हटले आहे.

हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की पीटीआयच्या प्रतिनिधीने आरटीआयमध्ये ग्रेट निकोबार बेटावरील प्रस्तावित मेगा पायाभूत सुविधा प्रकल्पाचा आदिम आदिवासी गटांवर आणि व्याघ्र प्रकल्पाच्या मुख्य भागातून गावांचे स्थलांतर यावर काय परिणाम झाला याबद्दल माहिती मागितली होती. पीटीआय या वृत्तसंस्थेच्या प्रतिनिधीने यावर्षी 3 एप्रिल रोजी आरटीआय अर्ज दाखल करून 1 जानेवारी 2022 पासून ग्रेट निकोबार बेटावरील प्रस्तावित मेगा पायाभूत सुविधा प्रकल्पावर झालेल्या सर्व आयोगाच्या बैठकी, ग्रेट निकोबार बेट विकास प्रकल्पाबाबत केंद्रीय आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाशी झालेल्या चर्चा आणि शोम्पेन सारख्या विशेषतः असुरक्षित आदिवासी गटांवर (पीव्हीटीजी) त्याचा परिणाम आणि व्याघ्र प्रकल्पाच्या मुख्य भागातून गावे स्थलांतरित करण्यासाठी राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण (एनटीसीए) च्या निर्देशांची माहिती मागितली होती.

महाराष्ट्रातील मतचोरीचा पॅटर्न बिहारमध्ये : सपकाळ

मुंबई : महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीत मतांची चोरी झालेली आहे आणि ही मतचोरी लपवण्यासाठी सरकार व निवडणूक आयोग नियम बदलत आहेत. महाराष्ट्रातील तोच मतचोरीचा पॅटर्न आता बिहारमध्ये राबवण्याचा प्रयत्न सुरु आहे. नंतर तोच पॅटर्न भाजपा सर्व देशात वापरू शकतो. लोकशाहीत निवडणुका या निष्पक्षपाती झाल्या पाहिजेत पण निवडणुक आयोगच सत्ताधारी भाजपासाठी काम करत असल्याचे चित्र आहे, अशी टीका महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटीचे अध्यक्ष हर्षवर्धन सपकाळ यांनी केली. दिल्लीतील महाराष्ट्र सदनमध्ये हर्षवर्धन सपकाळ पत्रकारांशी बोलत होते. राज ठाकरे यांच्याबद्दल विचारलेल्या प्रश्नावर बोलताना हर्षवर्धन सपकाळ यांनी सांगितले की, शांततेच्या मार्गाने जात असतील तर राज ठाकरे यांना शुभेच्छा आहेत. मात्र मराठीच्या नावाने सुरू असलेली मारहाण, गुंडागर्दी काही पटणारी नाही. मराठी माणसाने संयम बाळगावा, आपली सहिष्णुती, मराठी संस्कृती व महाराष्ट्र धर्म जागवावा, असे सपकाळ यांनी स्पष्ट केले.

ओडिशामध्ये बंगाली कामगारांच्या अटकेवर तृणमूल काँग्रेसचे हल्ले

ओडिशा : तृणमूल काँग्रेसने आरोप केला आहे की ओडिशा सरकारने बंगाली भाषिक स्थलांतरित कामगारांकडे सर्व वैध कागदपत्रे असूनही त्यांना बेकायदेशीरपणे ताब्यात घेतले आहे. खासदार महुआ मोईत्रा म्हणाल्या की झारसुगुडामध्ये 23 कामगारांना बेकायदेशीरपणे ताब्यात घेण्यात आले आहे. त्यांनी भाषा आणि ओळखीच्या आधारावर जाणूनबुजून छळ केल्याचे म्हटले आहे. पश्चिम बंगालच्या मुख्य सचिवांनी ओडिशा सरकारला पत्र लिहून हस्तक्षेप करण्याची मागणी केली आहे. छळ सुरूच राहिला तर मोठे आंदोलन सुरू केले जाईल, असा इशारा तृणमूल काँग्रेसने दिला आहे.

ओडिशाच्या मेडिकल कॉलेजमध्ये प्रवेश रद्द करण्याच्या आव्हान देणाऱ्या एमबीबीएस विद्यार्थ्यांच्या याचिकेवर पूर्वसूचना न देता विचार करण्यास सर्वोच्च न्यायालयाने नकार दिला. खंडपीठाने त्याला प्रथम उच्च न्यायालयात जाण्यास सांगितले. न्यायमूर्ती राजेश बिंदल आणि न्यायमूर्ती आर महादेवन यांच्या खंडपीठाने याचिकेवर विचार न करण्याचा निर्णय दिल्यानंतर, याचिकाकर्त्याच्या वकिलांनी याचिका मागे घेण्याची परवानगी मागितली, जी खंडपीठाने स्वीकारली. खंडपीठाने अग्रवाल यांच्या उच्च न्यायालयात न जाण्याच्या आणि थेट सर्वोच्च न्यायालयात येण्याच्या निर्णयावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले. त्यानंतर न्यायमूर्ती बिंदल यांनी याचिका स्वीकारण्यास नकार दिला. देशभरातील 17 नदी मापक केंद्रे धोक्याच्या पातळीपेक्षा जास्त वाहत आहेत, तर चार ठिकाणी गंभीर पूरस्थिती आहे.

बिहारमध्ये मतदार यादीवरून कार्यकर्त्यांची सर्वोच्च न्यायालयात धाव

पाटणा : बिहारमधील विधानसभा निवडणुकीपूर्वी मतदार यादीच्या 'विशेष सघन सुधारणा' वरून मोठा वाद निर्माण झाला आहे. दोन सामाजिक कार्यकर्त्यांनी सर्वोच्च न्यायालयात धाव घेतली आहे. त्यांचे म्हणणे आहे की निवडणूक आयोगाची ही प्रक्रिया संविधानाच्या मूलभूत भावनेविरुद्ध आहे आणि त्यामुळे गरीब, स्थलांतरित आणि उपेक्षित समुदायांना मतदानाच्या अधिकारापासून वंचित ठेवले जाऊ शकते.

बुधवारी सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती सुधांशू धुलिया आणि न्यायमूर्ती जॉयमाल्या बागची यांच्या खंडपीठाने या प्रकरणाची सुनावणी करण्यास सहमती दर्शवली. ही सुनावणी 10 जुलै रोजी होणार आहे. सामाजिक कार्यकर्ते अर्शद अजमल आणि रूपेश कुमार यांच्या वतीने वकील वृंदा ग्रोव्हर यांनी न्यायालयात याचिकेचा उल्लेख केला आणि ती आधीच प्रलंबित याचिकांसह एकत्रित करण्याची मागणी केली. निवडणूक आयोगाने 24 जून रोजी जारी केलेल्या आदेशाचा गरीब, स्थलांतरित, महिला आणि वंचित समुदायांवर अप्रमाणात परिणाम होऊ शकतो, असा याचिकाकर्त्यांचा आरोप आहे. त्यांचे म्हणणे आहे की या सुधारणेत जन्म, निवासस्थान आणि नागरिकत्व यासारख्या कागदपत्रांसाठी अन्याय्य आणि कठोर मागण्या केल्या जात आहेत, ज्या अनेक लोकांकडे नाहीत.

संवैधानिक चिंता का निर्माण झाल्या?

याचिकाकर्त्यांनी म्हटले आहे की ही प्रक्रिया संविधानाच्या मूलभूत रचनेचे उल्लंघन करते जी लोकशाही प्रतिनिधित्व प्रणाली आणि मुक्त आणि निष्पक्ष निवडणुकांची हमी देते. त्यांचा असा युक्तिवाद आहे की स्पष्ट कायदेशीर आधाराशिवाय, अशी प्रक्रिया लाखो मतदारांना त्यांच्या मतदानाच्या अधिकारापासून वंचित ठेवू शकते.

नागपूर धुवांधार पावसाचे थैमान, तिसऱ्या दिवशीही संततधार

नागपूर : पूर्व विदर्भातील नागपूर, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर, गडचिरोली जिल्ह्यात पावसाची संततधार तिसऱ्या दिवशी अधिकच तीव्र झाली. मंगळवारी रात्रीपासून पावसाने अक्षरशः धुमाकूळ घातला असून या जिल्ह्यातील अनेक गावात पूरसदृश्य स्थिती निर्माण झाली. नागपूर शहर व शहरालगतच्या वस्त्या पुराने वेढल्या गेल्या. पुरात अडकलेल्या 50 च्यावर लोकांना रेस्क्यू करण्यात आले. गडचिरोली, भंडारा, गोंदियातही पुराने वेढलेल्या अनेक गावांचा संपर्कच तुटलाही आहे. पूर्व विदर्भात सतत तीन दिवसांपासून पावसाची संततधार सुरू आहे. पावसाचा जोर तिसऱ्या दिवशी अधिकच वाढला व आकाशातून धो-धो सरी बरसल्या.

इंडिया आघाडीचे राज्यव्यापी आंदोलन

पाटणा : बिहार विधानसभा निवडणुकीचे पडघम वाजायला सुरुवात झाली आहे. निवडणुकांच्या पार्श्वभूमीवर एनडीए आणि इंडिया आघाडीकडून जोरदार तयारीला सुरुवात झाली आहे. बिहार विधानसभा निवडणुकीसाठी भाजपाकडून 'मिशन 225+'चे ध्येय निश्चित करण्यात आले आहे. तसेच काँग्रेसकडूनही विविध योजनांची सुरुवात करण्यात आली आहे. मात्र, विधानसभा निवडणूक तीन महिन्यांवर असताना नव्या मतदार याद्या तयार करण्याची घोषणा निवडणूक आयोगाने केली आहे, त्यामुळे राज्यातील वातावरण तापले आहे.

राजकीय वातावरण तापत असताना काँग्रेस खासदार आणि विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांच्या नेतृत्वाखालील इंडिया आघाडी आज पाटणा येथे राज्यव्यापी आंदोलन करत आहे. मतदार यादीची पुनर्पडताळणी या आंदोलनातील प्रमुख मुद्दा असल्याचे विरोधकांनी सांगितले आहे. बिहारमध्ये सुरू असलेल्या विशेष सघन पुनरावृत्ती (एसआयआर) प्रक्रियेचा उद्देश भेदभावपूर्ण आणि उपेक्षित समुदायांना मतदानापासून वंचित ठेवणे आहे, असा आरोप विरोधी पक्षांनी केला आहे. इंडिया आघाडीच्या आंदोलनात कोणकोणत्या मुद्द्यांचा निषेध केला जातोय, त्याविषयी जाणून घेऊयात.

काँग्रेस खासदार आणि विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांच्या नेतृत्वाखालील इंडिया आघाडी आज पाटणा येथे राज्यव्यापी आंदोलन करत आहे. लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते आणि काँग्रेस खासदार राहुल गांधी आज बिहारमध्ये सुरू असलेल्या राज्यव्यापी निषेधाचे नेतृत्व पाटण्यातून करत आहेत. आज (9 जुलै) सकाळी 10 वाजता या आंदोलनाची सुरुवात झाली आहे. बिहार विधानसभेजवळील आयकर चौकापासून निवडणूक आयोगाच्या कार्यालयापर्यंत हा मोर्चा काढण्यात येणार आहे.

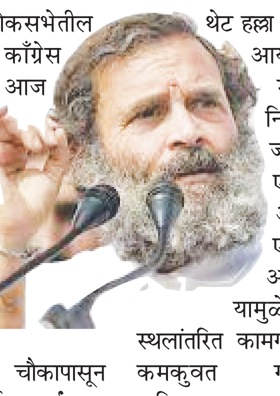

गेल्या पाच महिन्यांत राहुल गांधी यांचा बिहारमधील हा सातवा दौरा आहे.

मतदार यादी पुनर्रचनेत कथित पक्षपातीपणाचा निषेध

काँग्रेस आणि त्यांचे मित्रपक्ष म्हणजेच आरजेडी आणि डावे पक्ष विशेष सघन पुनरावृत्ती प्रक्रियेचा विरोध करण्यासाठी राज्यात 'चक्का जाम' आंदोलन करत आहेत. त्यांचा आरोप आहे की, ही प्रक्रिया गरीब, स्थलांतरित आणि उपेक्षित समुदायांना मतदानापासून वंचित ठेवण्यासाठी तयार करण्यात आली आहे. बिहार काँग्रेसचे प्रमुख राजेश राम म्हणाले, 'हा गरिबांच्या मतदानाच्या अधिकारावर थेट हल्ला आहे.'

आयोगाच्या एसआयआर मोहिमेवरून वाद

निवडणूक आयोगाने 24 जून रोजी सुरू केलेल्या एसआयआर मोहिमेत 11 ओळखपत्रांपैकी कोणतेही एक सादर करणे अनिवार्य असल्याचे म्हटले आहे. यामुळे दलित, महादलित, स्थलांतरित कामगार आणि आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत गटांना मतदानाच्या अधिकारापासून वंचित ठेवण्यात येईल अशी भीती विरोधकांनी व्यक्त केली आहे. त्यांनी या सुधारणा मोहिमेला सत्ताधारी आघाडीकडून मत रोखण्याचे षडयंत्र असल्याचा आरोप केला आहे.

हत्या झालेल्या व्यावसायिकाच्या कुटुंबाची राहुल गांधी घेणार भेट?

सूत्रांकडून मिळालेल्या माहितीनुसार, 4 जुलै रोजी गांधी मैदानाजवळ गोळ्या घालून हत्या करण्यात आलेल्या व्यावसायिक गोपाळ खेमका यांच्या कुटुंबालाही राहुल गांधी भेट देऊ शकतात. या हत्येमुळे बिहार सरकारवर कायदा आणि सुव्यवस्थेच्या बिघाडावरून विरोधक सातत्याने हल्ला करत असल्याचे चित्र आहे. या हत्येनंतर राज्यातील राजकारण चांगलेच तापले आहे.

प्रमुख चौकांवर चक्का जाम

महाआघाडीने पाटणामधील प्रमुख चौकांवर वाहतूक रोखण्याची योजना आखली आहे. आंदोलनात सहभागी होण्यासाठी विविध जिल्ह्यांमधून पक्षाच्या कार्यकर्त्यांना बोलावण्यात आले आहे. या माध्यमातून तीन महिन्यांत होणाऱ्या बिहार विधानसभा निवडणुकीपूर्वी विरोधी आघाडीकडून मोठ्या प्रमाणात शक्तिप्रदर्शन दाखवण्याचादेखील प्रयत्न होत आहे.

ऑक्टोबर-नोव्हेंबरमध्ये बिहारमध्ये निवडणुका होणार आहेत. त्याआधी, निवडणूक आयोगाकडून एक विशेष सघन पुनरावृत्ती कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. हा एक पुनर्पडताळणी कार्यक्रम आहे. या कार्यक्रमा अंतर्गत, बूथ लेव्हल ऑफिसर (बीएलओ) प्रत्येक घरात जाऊन मतदारांची पडताळणी करणार आहेत. जे लोक विहित फॉर्म भरून बीएलओकडे सादर करतील त्यांनाच मसुदा मतदार यादीत समाविष्ट केले जाणार असल्याची माहिती आहे. ज्यांची पडताळणी 25 जुलैपर्यंत झाली नाही, त्यांची नावे मतदार यादीतून वगळण्यात येणार असल्याचेही सांगण्यात आले आहे. निवडणूक आयोगाच्या मतदार याद्यांची पुनर्पडताळणी करण्याच्या योजनेमुळे विरोधक आक्रमक झाले आहेत.

इंजि. शुध्दोधन बडवने
राष्ट्रीय अध्यक्षः धम्म संस्कार समिती रा.बौ.म ,व मुख्य संचालक : धम्मचर्चा, गुगल मीट

यांना, 68व्या जन्म दिनाच्या हार्दिक मंगल कामना
: शुभेच्छूक :
राष्ट्रीय बौद्ध महासभा सर्व मान्यवर
सन्माननीय बानाई सदस्य, धम्मसंगोष्टी मनीष नगर व सम्यक संकल्प समिती नागपूर तथा नोवान, बडवणे परिवार

बहुजन सौरभ संपादकीय

आषाढी पौर्णिमा

आषाढी पौर्णिमेला बौद्ध धम्मात फार महत्व आहे. ह्याच तो पाली भाषा दिवस होय. सारनाथ, धम्मचक्र, प्रवचन, जगाला माहीत झाले. जग हे बुद्ध विचारांच्या दिशेने वाटचाल करू लागले. खरे तर बौद्धमय होणे म्हणजे शीलवान, नितीवान, गुणवान, आदर्श माणूस होणे, ज्याच्या बोलण्यावरून, चालण्यावरून, वागण्यावरून आणि आचरणावरून जे त्या असल्याची साक्ष पटवून देतो. मग अश्या व्यक्तीला लोक म्हणतात, तो चांगला, तो भला, तो निर्व्यसनी माणूस आहे. सदाचार ही त्याची ओळख असते. शांतता व संयम हे त्याचे अस्त्र असते. सहनशीलता हे बँक बॅलेन्स त्याचे भरपूर जमा असते आणि मग समाजातील सर्व जातीधर्माचे लोक त्यांचा आदर करतात. मग असा माणूस होण्यासाठी काय करावे लागेल? तर त्यासाठी पहिल्यांदा मला बौद्धमय व्हावे लागेल. माझे घराचे बौद्धमय वातावरण करावे लागेल. सर्वप्रथम आपण एकटयानेच सकाळ-संध्याकाळ आपल्या घरात त्रिशरण, पंचशील आणि बावीस प्रतिज्ञा घ्यावी, असे करताना आपल्या पत्नीला व मुलांना काहीही म्हणू नये. आपण असे केल्याने ते हसतील, एकमेकांना खुणावतील, आता जाग आली काय? असा चिमटा काढतील. देखावा करतो आहे असे म्हणतील. त्यामुळे आपल्याला वाईट वाटेल, मन दुःखी होईल. तरीही त्या म्हणण्याचा आपल्या चित्तावर काही परिणाम झाला नाही किंवा होत नाही असे दाखवावे मात्र पंचशीलेतील प्रत्येक गाथेचे शक्य होईल, तेवढे काया, वाचा आणि मनाने पालन करण्याचा प्रयत्न करावा. सतत सजग राहून पंचशीलेतील एखाद्या गाथेचा आपल्याने भंग तर होत नाही ना? हा प्रश्न सतत मनाला विचारून सावध असावे ? हीच आपली आयुष्याची परीक्षा आहे. ही परीक्षा देत असताना दिवसेंदिवस आपला आपल्यालाच फरक जाणवेल. आपली काया सतेज होईल चेहरा सदासर्वदा प्रफुल्लित राहील. चिंता, काळजी, दुःख पचविण्याची कला आत्मसात केल्याने मन सदा उत्साहित राहील. आपल्याला बल प्राप्त होईल आणि सर्वात महत्वाची गोष्ट म्हणजे आपल्याला अंतःकरणातून खऱ्या सुखाची अनुभूती येईल. आपल्यामध्ये होत असलेला बदल पाहून घरातील लोकसुद्धा आश्चर्यचकित होतील. घरात मान-सन्मान वाढेल, नकळत आपली पत्नी आपल्या शेजारी येऊन बसेल आणि पुढे वंदने सहभागी होईल, त्यावेळी आपण भारत बौद्धमय करण्याच्या पूर्व परीक्षेत उत्तीर्ण झालो आहोत, असे मनोमन वाटेल. परंतु तसा भाव आपल्या चेहऱ्यावर दिसता कामा नये कारण हे दिवसानंतर त्रिशरण पंचशीलाचा मराठी अर्थ आपल्या पत्नीला समजावून सांगावा किंवा पत्नीने पतीला समजावून सांगावा जगातील सर्वश्रेष्ठ असलेल्या बुद्ध, धम्म, संघाला नियमित अभिवादन केल्याने त्यांना कुठले लाभ होतात, पंचशीलेतील काटेकोरपणे पालन केल्याने पांच प्रकारचे लाभ होतात, याबाबतदेखील चर्चा व्हावी. परंतु हे सांगताना ते ते शब्द आपल्या मुलांच्या कानावर कसे पडतील, याची काळजी घ्यावी. दररोज तेच ते ऐकल्यामुळे एक दिवस मुलांमध्ये परिवर्तन होईल आणि तीसुद्धा आपल्या मागे येऊन बसतील तसेही मुले आईचे अनुकरण लवकर करतात. असे झाले की, आपण समजावे आता आपले घर बौद्धमय होण्याच्या मार्गावरील पहिल्या पायरीवर आरुढ झाले आहे. कुटुंब संस्कारासाठी काही बदल होत असतात. धम्म चर्चा करताना मुले सहभागी होतील. नियमित पूजा, बुद्धवंदना, क्रमाक्रमाने म्हणण्यास सुरुवात करावी आणि सुटीच्या दिवशी वेळ असेल, त्या दिवशी वंदना झाल्यानंतर बौद्ध म्हणजे काय? बुद्ध धम्म जगात सर्वश्रेष्ठ कसा आहे? बौद्धांचा इतिहास काय? या देशावर बौद्ध राजांनी 1250 वर्षे राज्य केले त्यावेळी हा देश कसा सुजलाम सुफलाम होता? बौद्धांचे सण कोणते? बौद्धांनी काय करावे, काय करू नये? वाचन करताना कोणकोणती पुस्तके वाचावीत. घरात सुखशांती आणि वैभव हसत खेळत नांदेल. घरात खेळीमेळीचे वातावरण तयार होईल. घरातील कलह, भांडणे आणि कठोर बोलणे आपोआप थांबल्याने घराचे घरपण आपोआप प्राप्त होईल. घरामध्ये ज्येष्ठांप्रती आदराची भावना असल्याने घरात स्वातंत्र्य, समता, बंधुता आणि न्याय ही तत्त्वप्रणाली वाढीस लागण्यास मदत होईल. त्यांच्यात मैत्रीभावनेची वाढ होईल. सर्वांनी एकत्र येऊन स्नेह भोजन केल्याने खुप आनंद मिळतो. घरातील कोणताही प्रश्न मग तो कितीही गुंतागुंतीचा असेल, तरी तो समोपचाराने चुटकीसरशी सुटेल. मन सन्मानीय वळण घेईल. पंचशीलाचे पालन होत असल्याने घर निर्व्यसनी राहील. घरात स्त्रियांचा आदर होत असल्याने घर सदा हसते खेळते राहील. घरामध्ये लहान मुलांवर धम्माचे योग्य संस्कार असल्याने त्यांना जीवन जगण्याची कला लहानपणापासूनच अवगत होईल. शुल्लक कारणावरून एकमेकांविषयी द्वेष, कलह निर्माण होतात. बौद्ध धम्मातील लोकांनी आपली स्वतंत्र ओळख निर्माण करण्यासाठी धडपड सुरू केली आहे. ते आपण दहा पंधरा वर्षांपासून बघत आहोत. दगड धोंडे, काल्पनिक देव देवता, श्रद्धा अंधश्रद्धा, भाकडकथा मुक्त घर कधी पण प्रगती करीत असते. तुमच्याकडे पैसा आहे पण सुख शांती नाही. घरात शुल्लक कारणावरून भांडण होतात ही अधोगती आहे. अशी अधोगती मुक्त घर झाले तर त्या कुटुंबाची समाजाची ओळख होईल. आता माझे घर बौद्धमय करण्यासाठी आपण असे वाटेल त्यानंतर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दि. 24 नोव्हेंबर 1956 रोजी सारनाथ येथे दिलेल्या आदेशाचे पालन करण्यासाठी आपण आपल्या कुटुंबासह दर रविवारी बुद्धविहारात जाण्याची प्रथा सुरु करावी. असा विचार एक दिवस निश्चित त्यांच्या मनात येईल, मग नकळत आपल्या मागे त्यांची पावले बुद्धविहाराची वाट धरतील. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दिलेल्या 22 प्रतिज्ञा आपली आचारसंहिता मानून त्यानुसार वर्तन करतो ते बौद्ध होय, ज्याला पौर्णिमा, अष्टमी, अमावस्या, अशोक विजयादशमी आणि 14 एप्रिल हे बौद्धांचे सहा सण माहित असून, या व्यतिरिक्त ते कोणताही सण साजरा करीत नाहीत, ते बौद्ध होय, जो महिन्यांचे चार उपोसथ करतो आणि जन्मापासूनच पुण्यानुमोदनापर्यंत बौद्धांच्या दहा संस्कारानुसार आपले जीवन जगतो तोच बौद्ध होय. त्यालाच श्रद्धासंपन्न, शीलसंपन्न बौद्ध उपासक असे म्हणतात. एक दिवस बुद्धविहार माणसांनी तुडूंब भरून जाईल. या पार्श्वभूमीवर आमची सारी धडपड आहे. ■ ■

लोकशाहीत गुंडशाही !

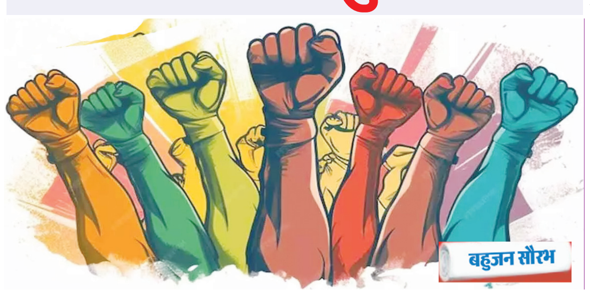

देशात लोकशाही शासन प्रणाली असली तरी जेव्हा बहुमताने निवडून न आलेले सत्तापिपासू लोक सत्तेवर येतात; तेंव्हा ते सरकार लोकांच्या मताला काहीच किंमत देत नाही. लोकांनी कितीही मागण्या केल्या किंवा विरोधी पक्षांनी कितीही विरोध केला तरी असे सत्तांध सरकार आपलेच निर्णय लोकांवर लादत असते. म्हणजे ते लादेन सरकार म्हणायला हरकत नाही. जन कल्याण, आर्थिक विकास, शिक्षण व आरोग्य सुविधा अशा कोणत्याही योजना लागू न करता; ऐतखाऊ भिकारड्यांना लाडकी बहीण, शीव भोजन, मोफत धान्य, मोफत प्रवास... अशा फालतू गोष्टींवर उधळपट्टी करते. तसेच उद्योजक व भांडवलदारांना सरकारी कंपन्या, उपक्रम, महामंडळे विकत घेण्यासाठी बँकाचे भरमसाठ कर्ज मिळवून देते आणि कालांतराने ते कर्ज माफ करून टाकते. हा खर्च भागवण्यासाठी मग हे लादेन सरकार मध्यम वर्गीय जनतेवर नवनवे कर लादण्याचे मार्ग शोधते. विद्यमान सरकारने आज असे अनेक कर मध्यम वर्गियांवर लादलेले आहेत. कोणतीही गाडी खरेदी करतांना रोड टॅक्स घेतला जातो. मग दर पन्नास किलोमीटरवर टोल नाके बसवून पुन्हा वेगळी वसूली केली जाते. आता वार्षिक तीन हजार रुपये टोल टॅक्स भरावे. तुम्ही त्या रोडवरून गाडी नाही नेली तरी दरवर्षी तुमचे तीन हजार सरकारच्या तिजोरीत जमा करीत जावे. पुढे स्कुटर, सायकल किंवा पायी चालणारांना सुद्धा टोल टॅक्स भरावा लागला तर ओरडू नका. घराचा टॅक्स भरतांना त्यात केवळ घराचाच टॅक्स नसतो; तर त्यात वृक्ष कर, पाणी कर, स्वच्छता कर, शिक्षण कर, आरोग्य कर, पथदिवे... इत्यादी करांचा समावेश असतो. हे सर्व वेगवेगळ्या खर्चाचे बील तुम्ही वेगळे भरत असले तरी हे कर सुद्धा भरावे लागतात. पुढे वायू किंवा हवा कर सुद्धा भरावा लागेल याची तयारी ठेवा. पुर्वी जिल्हा परिषद, नगर परिषद अशा शासकीय शाळेतून मोफत शिक्षण दिले जात होते. आता या शाळा पद्धतशीरपणे बंद पाडल्या आणि खाजगी शाळांचा शैक्षणिक बाजार खुला केला. सरकारी दवाखान्यातून मोफत औषधोपचार होत असे; आता तेथे सुद्धा पैसे मोजावे लागतात. इतकेच नाही तर आता या खाजगी व्यापारी शाळांमधून मुलांचा शैक्षणिक विकास करण्याऐवजी सत्तांध शासनकर्त्यांना हवे तसे शिक्षण देऊन तुमच्या मुलांवर नको ते विषय लादण्याचा प्रयत्न या लादेन सरकारने चालवला आहे. इयत्ता पहिलीपासून आता तुमच्या मुलांना आणखी एक हिंदी विषय शिकावा लागेल. दोन भाषा विषय आधीच आहेत. लोकांनी व विरोधी पक्षांनी याचा कितीही विरोध केला तरी हे सत्तांध गुंडा राज तुमची मागणी मान्य करतीलच असे म्हणता येत नाही. आम्ही जिल्हा परिषदेच्या शाळेत शिकलो; तेंव्हा आम्हाला कोणतेही शुल्क वा कर भरावा लागला नाही. आता हे सरकार शिक्षण, आरोग्य, हवा, पाणी यावर कर लादून मध्यम वर्गीय लोकांचे जगणे महाग करीत आहे. शिक्षण शुल्क, वीज बिल, पाणी बील, औषधोपचार हे सर्व खर्च करून व्यापारी दलालांचे खिसे भरा व त्यावर पुन्हा कर भरून सत्तांध लोकांचे घर भरा. मात्र भरलेल्या करातून कल्याणकारी योजना राबवल्या जातील अशी अपेक्षाही करू नका. प्रचंड भ्रष्टाचार करून बांधलेल्या रस्ते, पूलावरून जातांना खड्ड्यांचे झटके सोसावेच लागतील.

ऐतखाऊच्या मोफत योजना राबवून दरिद्री लोकांना कायमचे दारिद्र्यात ठेवण्याचे कपटी कारस्थान करणारे सरकार पुन्हा निवडून येणार नाही; असे ही समजण्याचे दिवस राहिले नाही. त्यांना ते ईव्हीएम च्या माध्यमातून सहज साध्य करता येईल. त्यामुळे तुमच्या मतांची त्यांना काही गरज नाही. लोकशाही शासन प्रणालीच्याच माध्यमातून गुंडशाही आणता येते; हे त्यांनी सिद्ध केले आहे.

आता पुढे अशा गुंडशाही सरकारला अनुकूल असणारी मनोवृत्ती असणारी पीढी घडविण्याचे काम शालेय अभ्यासक्रमातून हे सरकार करणार आहे. म्हणूनच तसे शैक्षणिक धोरण आणि तसाच अभ्यासक्रम तयार करून तो तुमच्या मुलांवर लादला जात आहे. सहा वर्ष वय असणाऱ्या बालमनावर तसे संस्कार रूजविण्यासाठी तसे विषयपाठ तयार करून नव अंधभक्त घडविण्याची योजना तयार आहे. त्याचाच एक भाग म्हणून इयत्ता पहिली पासून हिंदी विषय सक्तीचा करण्याचा वेडपट झटका या सत्तांध लोकांना आला.

महाराष्ट्र राज्यात ज्यांची मातृभाषा गोंडी-कोरकू, भिल्ली-पावरा, भिल्ली-वारली, कोलामी, हलबी, कोकणी, कातकरी-तडवी, झाडी बोली या बोली भाषा असतांना मराठी, हिंदी, इंग्लिश या तीन भाषा त्या कोवळ्या मुलांनी शिकाव्या; हे कोणत्या शिक्षण तज्ञाने वा मानसशास्त्रज्ञाने सांगितले? ईव्हीएमच्या माध्यमातून निवडून गेलेल्या गुंड मवाली भ्रष्ट सत्तापिपासूंनी असे धोरण ठरवावे आणि जनतेने ते निमूटपणे स्वीकारावे; अशी या देशातील लोकांवर पाळी आली. सकल जनतेला वेठीस धरून असे षडयंत्रकारी धोरण लादले जात आहे; दुसरे काय? ■ ■

प्रा. डॉ. भीमराव गोटे
9822235029

भारत धर्माची नाही तर न्यायाची बाजू निवडतो !

इंदिरा गांधींची हत्या झाली तेव्हा यासर अराफत रडले. ते म्हणाले, 'माझी बहीण गेली.' गाझा पट्टीतील अनेक घरांमध्ये त्या दिवशी अन्न शिजवले गेले नव्हते. इराण, इराक, पॅलेस्टाईन - सर्वत्र शोककळा पसरली होती, जणू काही जवळचे कोणीतरी गेले आहे. पश्चिम आशियात भारताचे स्थान असे होते. इंदिरा गांधींचे परराष्ट्र धोरण असे होते. सोनिया गांधींनी आज मोदी सरकारच्या परराष्ट्र धोरणावर जे प्रश्न उपस्थित केले आहेत ते केवळ टीका नव्हते - ते त्या धोरणाच्या हत्येबद्दल शोककळा होती, ज्याने जगात धार्मिक धृवीकरणाच्या वर जाऊन भारताला न्याय आणि संतुलनाचे उदाहरण बनवले होते.त्या अगदी बरोबर म्हणाल्या - 'भारताचे दशके जुने संतुलित आणि स्पष्ट परराष्ट्र धोरण धूळ खात टाकण्यात आले आहे.'इंदिरा गांधी धर्म पाहून परराष्ट्र धोरण ठरवत नव्हत्या, किंवा मतपेढी पाहून त्यांनी देशाची दिशा ठरवली नाही. त्या यासर अराफत यांना केवळ धार्मिक नेते मानले नाहीत, तर स्वातंत्र्यसैनिक मानत होत्या. जेव्हा जग त्यांना दहशतवादी मानत होते, तेव्हा भारताने त्यांच्या आत्मनिर्णयाच्या अधिकारासाठी आवाज उठवला.1974 मध्ये इंदिरा गांधी इराणला गेल्या. शाह मोहम्मद रझा पहलवी यांनी त्यांचे ऐतिहासिक स्वागत केले. तेहरानचे रस्ते लोकांनी गर्दीने भरलेले होते. भारत आणि इराण केवळ तेल किंवा व्यापाराबद्दल बोलत नव्हते - तर शिक्षण, विज्ञान आणि संस्कृतीमध्ये खोल भागीदारीचा पाया घातला. भारत कधीही इराणच्या इस्लामिक चारित्र्याला घाबरला नाही आणि इराणने कधीही भारताच्या धर्मनिरपेक्ष चारित्र्यावर बोट दाखवले नाही. आणि सद्दाम हुसेन? भारताने इराकच्या या शक्तिशाली आणि वादग्रस्त नेत्याशीही संबंध निर्माण केले. का? कारण भारताला तेलाची गरज होती, कामगारांना रोजगाराची गरज होती, आणि पश्चिम आशियात धोरणात्मक स्थिरता आवश्यक होती. इराकने भारताला सवलतीच्या दरात तेल दिले.हजारो भारतीयांनी तिथे काम केले. केवळ पैशासाठी नाही तर भारतीय ध्वजावरील श्रद्धेमुळे.1971 मध्ये जेव्हा भारताने पाकिस्तानचे दोन तुकडे केले, तेव्हा जगातील महासत्ता भारतावर हल्ला करत होत्या. पण इराण, इराक, पॅलेस्टाईन यांनी भारताला विरोध केला नाही. उलट, त्यांना हे समजले की भारत न्याय करत आहे आणि जेव्हा अमेरिकेचा सातवा ताफा भारताला घाबरवण्यासाठी हिंद महासागरात घुसला, तेव्हा फक्त रशियाच उभा राहिला नाही. पण पश्चिम आशियातील मुस्लिम देशांनीही भारताविरुद्ध वातावरण निर्माण होऊ दिले नाही. का? कारण भारताच्या परराष्ट्र धोरणात दुटप्पीपणा नव्हता. ते धार्मिक तुष्टीकरण नव्हते, ते एक स्पष्ट, राष्ट्रीय हितावर आधारित धोरण होते. आणि आज...भारत गाझावर गप्प आहे. इस्त्रायलच्या मांडीवर बसून तो 'वसुधैव कुटुंबकम' असा जयजयकार करतो. ते शब्द आहेत, आत्मा नाहीत.इंदिरा गांधी इथे असत्या तर भारताने इस्त्रायल आणि इराण या दोघांशीही बोलले असते. त्याने जगाला आठवण करून दिली असती की भारत धर्माची नाही तर न्यायाची बाजू निवडतो. ■ ■

- निरंजन टकले

मी, मला, माझे, यांच शब्दाने रिपब्लिकनचे पतन झाले?

रिपब्लिकन चळवळीच्या इतिहासाकडे वळुन जेव्हा बघतो. तेव्हा अस निदर्शानास आले की धम्मक्रांतीच्या सांस्कृतिक क्रांती मध्ये रिपब्लिकन माणुस हा करुणामय होईल हाच आशावाद. सगळ्यांच्या मनात होता. परंतु हा कसा अहंकारी झाला कळलेच नाही. या सर्व प्रक्रीयेत त्याच्या वाट्याला. तीन शब्द आली. मी, मला. माझा आणि इथेच रिपब्लिकन पक्षाच्या फुटीचे कारण ठरले.

बॅरिस्टर, अॅडव्होकेट यांचा जास्त भरणा असलेला हा उच्च शिक्षित लोकांचा पक्ष तरीही सारासार विचार करणारी माणसे फुटलीच कशी यांचे विश्लेषण करणेही गरजेचे आहे. शेड्युल कास्ट फेडरेशनचे अध्यक्ष व सर्वात लहान वयाचे बॅरिस्टर राजाभाऊ खोब्रागडे महामंत्री हेच कारण पुढील फुटीचे कारण तर ठरले नाही. सर्व सिनयर लोकांना डावलुन सर्वात कमी वयाचे राजाभाऊ यांना तो मान डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी त्यांना दिला. पण दुसरी बाजु जेव्हा तपासण्यात येते तेव्हा हे कारण फुटीचे ठरत नाही. कारण 1957 ला रिपब्लिकन पक्षाची स्थापना जेव्हो झाली. तेव्हा सिनियर लोकानी राजाभाऊ खोब्रागडे यांना रिपब्लिकन पक्षाचा अध्यक्ष बनवले एकमताने त्यांची निवड केली. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी जो निर्णय घेतला ते योग्यच होत? मग असे काय झाले की पक्ष फुटला. एवढ्या खोलात न जाता रिपब्लिकनच्या सुवर्ण काळाचा विचार होणे अगत्याचे आहे. रिपब्लिकन मानसे खुपच प्रामाणिक होती व ईमानदारी त्यांच्या रक्तात होती. याचाच फायदा नेत्यांनी आपल्या राजकारणासाठी केला. जेव्हा उंटखाना येथे अॅड. बी. सी. कांबळे यांची सभा उधळुन लावली. तर बी. पी. मोर्य यांची सभा कमाल चौकात सुरु असतांना काही लोकांनी ही सभा उधळुन लावली कारण हे कांग्रेस धार्जिनी झाले होते. त्यामुळे रिपब्लिकन पक्ष फोडणाऱ्यांच्या विरोधात पेटुन उठली. तर 1954 च्या निवडणुकीत महादेव भैसारे व त्यांचा सहकार्यांनी बाबु जगजीवन राम व ग. म. ठवरे ची सभा उधडुन लावली. हा बाणा आता आपणास पाह्यला मिळत नाही. किंवा रामरतन जानोरकर एकदा महापौर झाले. दुसऱ्यांदा मी निवडणुकीत उभा राहणार नाही. नविन कार्यकर्त्याला उभे करा. असे त्यांनी पक्षाला सांगीतले अशी त्यागाची माणसे पक्षात होती म्हणुन ह्या पक्षाला सोनेरी दिवस होते.

नागपुरातुन लोकसभेला दत्ता कट्टी सारखा माणुस उभा राहतो. इकबांल अहमद यांना पक्षांनी टीकीट दिले. यावरुन या पक्षाची व्यापकता आपणास तपासता येईल. श्यामबाबु खोब्रागडे, गिरीष खोब्रागडे ही लाख-लाख मत घेणारी माणसे नागपुर नगरीने पाह्यली. ताराबाई मेश्राम त्या काळात स्थायी समितीच्या चेयरमेन झाल्या. तर जे. ईश्वरीबाई (आमदार आंध्रप्रदेश) ज्यांनी रिपब्लिकन पक्षासाठी आपले आयुष्य झोकून दिले विधानसभेच्या स्पिकरला दलितांच्या प्रश्नावर चप्पल फेकुन मारली. राधाबाई कांबळे या सुध्दा फेडरेशन कडुन महीला प्रतिनिधी म्हणून निवडणुक लढली. शेवटच्या दिवशी कॉंग्रेस ने 5000/- रुपये देवु केले पण त्यांनी आंबेडकरी निष्ठा ढळु दिली नाही. शांताबाई दाणी यांनी भुमिहिनाच्या आंदोलनात सक्रीय सहभाग घेतला. अन्नाई (अम्मा, आई) मिनाबल एन. शिवराज पहिल्या मद्रास मधुन उपमहापौर सिनेट सदस्य या अश्या अनेक महीलांनी शेकाफे, रिपब्लिकन पक्षाला बळ देत राहीले. ही उर्जा असतांना मग इतकी ताकत कशी संपली किंवा ही शक्ति संपवायला कोणी-कोणी आपले हात लावले यांचा सुध्दा नव्याने विचार होणे अगत्याचे आहे. 'हरिजन नावाच्या प्रवृत्तीने रिपब्लिकन पक्षाला सुरुंग लावला व हु... हु... रिपब्लिकन पक्षाला गांधीच्या हरिजन माणसाने पोखरुन टाकले आणि ईथुनच मी; मला, माझे व त्यातील अहंकार जन्माला आला..वैयक्तिक मतभेद, नेतृत्वाची लालसा, स्वार्थी भावना, पक्षात बेशिस्तपणा, आणि यातुनच 'दुरुस्त-नादुरुस्त गटाची निर्मिती. रिपब्लिकन नेते इतके महत्वकांक्षी झाले की आपल्या स्वार्थासाठी कॉंग्रेस मध्ये जायला लागले. तर कुणी कॉंग्रेस सोबत समाजासाठी तडजोडी करायला लागले. तर काही स्वतःच्या स्वार्थापोटी तडजोडी करायला लागले आणि हेच कारण रिपब्लिकनच्या पतनाचे कारण करने. इंदीरा गांधीच्या प्रभावात पुरोगामी विचाराचे पक्ष कॉंग्रेस मध्ये विलीन झाले. तर रिपब्लिकन पक्षाने कम्युनिस्ट पक्षासोबत युती करु नये या मार्क्स विचाराच्या पक्षासोबत जाउ नये.

प्रवीण कांबळे
मो. 9545499931

या वैचारिक मतभेदात सुध्दा रिपब्लिकन पक्ष फुटला. मीच पक्षाचा सर्वे सरवा माझ्यानंतर माझा मुलगा मलाच सर्व मिळाले पाहीजे तडजोडीत मलाच वाटा मिळाला पाहीजे. माझ्या मर्जितले माणसे असतील, माझ्या हुकमाबाहेर कुणी जाउ नये. महामंडळ, विधानपरिषद खासदारकी मलाच मिळाली पाहीजे आणि या सर्व भानगडीत रिपब्लिकन नेत्यांनी दुसरी लिडरशिप उभी होवु दीली नाही. किंवा राजकीय चळवळीत काम करणारा दुसरा कार्यकर्ता कधीच नेत्यांनी मोठा होवु दिला नाही. एका आवर्तात सापडलेली राजकीय चळवळीची कोंडी फोडुन नव्या प्रयोगाला सक्षम करने आज त्यांची ताकद, शक्ति याला बळ देवुन नव्या नेतृत्व निर्माण करने, काळ अधिक लोटला आणि काळानुसार बदल व्हावा हा नियम आहे म्हणुन महाराष्ट्रभर एखाद्या प्रयोग काम करत असेल तर काय हरकत आहे.

उमाकांत रामटेके, अॅड. राजेन्द्र पाटील, प्रा. अशोक गोडघाटे, प्रा. रणजीत मेश्राम, डॉ. भाऊ लोखंडे यांनी रिपब्लिकन पक्ष व विद्यार्थी फेडरेशनसाठी एकदिलाने काम केले. यांच्या योगदानाला विसरुन चालणार नाही. या सर्व लोकांच्या काम करण्याचे तंत्र आपण आत्मसात करुन पुढची वाटचाल करावी लागेल. खुप पाणी डोक्यावरून गेले. डुबण्याची वेळ आली. आता निर्णय घेणे हेच समाजाच्या हिताचे आहे. आज ह्या सर्व बाबींचा विचार करत असतांना रिपब्लिकनच्या पुनर्बांधणीसाठी एकत्र आले पाहीजे, इतिहासाच अवलोकनातुन नव्या पर्यायाची मोट बांधता येते का हा विचार करने गरजेचे आहे. आज मोठी पोकळी निर्माण झाली आहे. समाज एक संघ समाजाच्या निर्मितीत आपले योगदान देण्याची मानसिकतेत आहे. ज्या प्रमाणे समाजाच्या रक्षणासाठी किंवा निवडणुकीत आपले बलिदान ज्या लोकांनी दिले शहीद रामदास डोंगरे, चोखाजी गांगुर्डे, रामचंद्र कांबळे, हुसेन वासनिक, संपत गजभिये, अश्या अनेक लोकांनी आपले बलिदान दिले. त्यांचे बलिदान वाया जाणार नाही, एक संघ समाज एक संघ रिपब्लिकन हिच त्यांना आंदराजली ठरेल. गरज आहे त्यागाची, समर्पणाची, तेव्हाच हा रिपब्लिकन समुह एकत्र येवु शकतो.1 मार्च 1929 ला बहिष्कृत भारत मध्ये नोंद करतात मन्युसिपल निवडणूक निमित्ताने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात निवडणुका म्हणजे लोकप्रबोधनाची संधी होय. आज हे स्वप्न पुर्ण करण्याची वेळ आली. मी, मला, माझा ऐवजी 'आम्ही' यांचा विश्वास देणारी फळी निर्माण करने हेच आजच्या घडीची गरज आहे. ■ ■

लढण्याची तयारी आहे : लोकनेता सुखदेवबाबु उईके

लोकचळवळीचा हा नेता भारतीय प्रशासन सेवेतील राष्ट्रीय आदिवासी आयुक्त बी. डी. शर्मा हे सुद्धा सुखदेवबापू उईकेंच्या सामाजिक कार्याने भारावून गेले होते. याची प्रचिती म्हणजे 1985 साली आरमोरी विधानसभा क्षेत्रातून महाराष्ट्र विधानसभेवर आमदार म्हणून निवडून आले. ही त्यांच्या सामाजिक क्षेत्रात केलेला उल्लेखनीय कार्याची पावती होय. समाजाच्या उत्थानासाठी, विकासाच्या कामासाठी निष्ठावंत प्रामाणिक कार्यकर्ता निवडणूकीत प्रचंड बहुमताने निवडून येऊ शकतो याची जाणीव जेष्ठ नेते, माजी संरक्षणमंत्री शरद पवार यांना होती. म्हणून आदिवासींचे कैवारी तथा लढाऊ बाण्याचे लोक नेते अभ्यासू व्यक्तिमत्व म्हणून सुखदेवबाबू उईके यांना जवळ केले. समाज कार्याची दखल घेऊन सन 1985 साली महाराष्ट्र शासनाच्या आदिवासी कल्याण समितीचे अध्यक्षपद बहाल करण्यात आले. हा लोकनेते सुखदेवबाबू उईके यांच्या सामाजिक कार्याचा गौरव होता. तसेच 1989 ला महाराष्ट्र शासनाच्या गवत भ्रष्टाचार चौकशी समितीचे अध्यक्ष म्हणून निवड झाली. सदरील प्रकरणात आदरणीय लोकनेत सुखदेवबापू उईके यांनी कोणत्याही प्रलोभनाला बळी न पडता 'गवत भ्रष्टाचार' मागील स्पष्ट, वास्तविकता पारदर्शकता दाखवून 'सत्याची मांडणी' लोकांसमोर ठेवण्याचे धाडस केले. एवढेच नव्हे तर त्यांचा कार्य करण्याविषयी भूमिकेला 'सामाजिक न्याय' स्पष्टपणे निदर्शनास येतो. म्हणून मा. शरद पवार, माजी संरक्षणमंत्री यांनी 1993-95 या कालावधीत महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या संचालकपदी सुखदेवबाबू उईके यांची निवड करण्यात आली. संचालक पदाची धुरा सांभाळून त्यांनी एस.टी. महामंडळातील आदिवासी कर्मचाऱ्यांचा अनुशेष भरण्यासाठी अथक परिश्रम केले. राजकारण आणि समाजकारण एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. लोककल्याणाचे दोन्ही मार्ग आहेत. पक्षीय बांधिलकी सांभाळून लोकहिताची कामे करणे किती अवघड असते याचा प्रत्यक्ष अनुभव लोकनेत आ. सुखदेवबाबू उईके यांना विविध मानाची पदे भुषवितांना आला. विधानसभेत काम करतांना लोकांच्या हितासाठी तथा विकासाची कामे करतांना, त्यांचे प्रश्न व समस्याला अग्रक्रम देऊन सत्ताधारी पक्षाला कोंडीत पकडण्याचा प्रयत्न आमदार सुखदेवबाबू उईके यांनी केला.

एक अतिशय संवेदनशील, अभ्यासू, निर्भिड, लढाऊ विचारवंत प्रतिनिधी म्हणून त्यांची इमेज होती. म्हणूनच विधानसभेत सुखदेवबाबु उईके यांनी मांडलेल्या प्रश्नांवर अनुमोदन म्हणून तत्कालीन मुखमंत्री शरद पवार साहेब त्यांची पाठ थोपटून त्यांचा उत्साह द्विगुणीत करीत असत. ही मा. आमदार सुखदेवबाबू उईके यांच्या कार्याची व कर्तृत्वाची खरी ओळख होती. एक प्रसंग, अनुभव असा की आमदार असो की संचालक त्यांनी अतिशय नम्रपणे समजाची सेवा केली तथा कार्यकर्त्यांशी संबंध मधुर असल्याचे जाणवले. लहानथोर असा भेदभाव बाबुजी करीत नव्हते. मी एकदा आदिवासी मेळावा, मूल जि. चंद्रपूर येथे जाण्यासाठी वडसा बस स्थानकावर प्रतिक्षा करीत रस्त्यावर उभे असतांना अगदी जवळ पांढऱ्या रंगाची कार समोर थांबली आणि अचानक दार उघडले तर त्यात आमचे लाडके लोकनेते, संचालक, आमदार सुखदेवबाबु उईके होते. मी थोडा आश्चर्यचकित झालो. त्वरित मला कार मध्ये घेतले आणि चर्चा, संवाद करीत मूलकडे जायला निघालो. मूल येथे क्रां. नारायणसिंह उईके यांच्या जयंतीनिमित्त्य आदिवासी मेळाव्याचे आयोजक सुप्रसिद्ध विचारवंत, लेखक व कवी प्रा. डॉ. विनायक तुमराम आलेले होते. आ. सुखदेवबाबू उईके यांच्या गप्पा तथा समाजकार्याची तळमळ त्यांच्या बोलण्यातून जाणवत होती. आजही तो अनुभव, संवाद विसरता येत नाही. मूल येथील कार्यक्रमात 'ग्रामसभा आणि आदिवासी समाज' या विषयाला न्याय देण्याचा शतप्रतिशत जीव ओतून त्यांचे प्रयत्न सफल झाले. अभ्यासू भाषण तथा लोकमनावरील त्यांचा प्रभाव गतकालीन स्मृतींना उजाडा देणारा होता. कार्यक्रमानंतर सुखदेवबाबू उईके, संचालक तथा आमदार आदिवासींचे लढावू नेते काकाश्रीने परत मला वडसा येथे सोडले. आज ते आमच्यात नसले तरी त्यांच्या अनेक आठवणी मनात कोरल्या गेल्या आहेत. वडसा वरून मी बसने भंडारा येथे गेलो. सुखदेवबाबु उईके हे एक अत्यंत संवेदनशील, कवी मनाचे होते. जनजागृतीसाठी त्यांच्या गेय कविता, विविध लेख, आणि पुस्तिका प्रकाशित झाल्या आहेत. 'जबरान जोतचा लढा', 'मेटापुंगार भाग 1 व भाग 2' आणि 'आदिवासी धर्म व संस्कृती इत्यादी ग्रंथ प्रकाशित झाले आहेत. आदिवासी संघटीत नाही याची खंत त्यांना होती, तरीपण आदिवासींच्या उत्थानासाठी, अस्मितेसाठी, अस्तित्वासाठी निर्णायक भुमिका घेतांना कवी सुखदेवबाबू उईके म्हणतात, 'संघटूनी ठरवू कायमचे ते । मरायचे की जगायचे ते । वंशवेल आदिवासींची । जपन्या सक्षम संस्कृती आमची । सुखदेवा पूर्व इतिहास आइवोनी । गर्जना नवा इतिहास घडविण्याची । करू तयारी लढण्याची ॥

(संदर्भ : करू तयारी लढण्याची... या कवितेतून..., मेटापुंगार भाग 2, पृष्ठ क्रमांक 22)

आदिवासी अस्तित्व

प्रा. डॉ. वामन शेळमाके
9420973248

क्रमशः ■ ■

आषाढी वारीचे वास्तव

मी आणि बायको आळंदी ते पंढरपूर आषाढी वारीत आळंदीहून पायी निघालो, तेरा दिवस 276 किमी चाललो आणि काल रात्री घरी पोचलो.

अपवाद, पायाच्या अंगठ्याने त्रास दिला म्हणून एक दिवस टेम्पोत बसावे लागले. सहकाऱ्याचा हात खुब्यातून निखळला म्हणून त्याला दवाखान्यात नेण्यासाठी दोन दिवसाचे चालणे जमले नाही. बाकी सारी वारी सामान्य वारकरी पार पाडतो तशीच पार पाडली.

रस्त्यात घाणीच्या बाजूला बसून जेवलो, प्रसंगी सामान्य अन्नदात्याने दिलेले खाल्ले, शिळेपाके खाल्ले (घरचे नेलेले, अन्नदाते ताजे देतात), मागायला गेलो नाही पण आवश्यक असेल तर घेतले, पालात झोपलो, पहाटे दोन तीन वाजता उघड्यावर टँकरच्या तोटीखाली अंघोळ केली, झोप जेमतेम चार तास घेतली, धुळीने आणि वाहनांच्या कार्बनने फुफ्फसे भरून घेतली, दोन वर्षांपूर्वी दोन्ही गुढग्यांचे ऑपरेशन होऊनही मिळेल तिथे संडासला जावे लागले, गेलो. सरकारी संडासमध्ये आपवाद सोडले तर पाण्याअभावी आणि स्वच्छतेअभावी जाण्यायोग्य परिस्थिती दिसली नाही.

नरक अनुभवण्यासाठी एक तरी वारी अनुभवावी, त्यासाठी मरण्याची गरज नाही, असा अनुभव घेतला. वारी केल्यानंतर, एवढ्या विषम परिस्थितीत वारी पार पाडणे आनंददाई निश्चित नसते हे जाणवले. मला वाटते की वारी हा शेतकरी आणि महिलांनी स्वतः आत्मक्लेश भोगून निषेध व्यक्त करण्यासाठी पत्करलेला येशू, गांधी यांचा निषेधमार्ग आहे. आत्मबळ वाढावे म्हणून त्याला भक्ती मार्गाशी जोडले गेले असावे.

आळंदीपासून पंढरपूरपर्यंत वारीच्या रस्त्यात खाण्यापिण्याची कुठेही कमी पडत नाही. मात्र झोपेचा आभाव, भयंकर घाण, पावसामुळे झोपण्याची दैना, रोज सतत सरासरी विस किमी चालणे, शिणून भागून क्षीण आणि क्लान्त झालेले जीव, मिळेल त्या ठिकाणी अंग टाकणारे वारकरी, वरून उन्ह पाऊस कशाचे भान नाही, म्हातारे कोतारे स्त्री-पुरुष वारकरी, सत्तर टक्के महिला आणि तीस टक्के पुरुष. ही माणसे आहेत का? असा प्रश्न पाडवा असे चित्र वारीत पदोपदी दिसते.

खरीपाच्या पेरणीच्या तोंडावर निघणारी आषाढी वारी म्हणजे महिला आणि पुरुष शेतकऱ्यांनी स्वीकारलेली आत्मक्लेश वारी म्हणून आपलीशी केलीय का असा प्रश्न माझ्यासारख्या चिकित्सक माणसाला पडतो.

करायचे तेवढे कष्ट केले रे देवा, आता तूच बघ रे पांडुरंगा, असा भरवसा टाकून आणि संकल्प करून, 'पंढरीसी जा रे आल्यानो संसारा, दिनाचा सोयरा पांडुरंग' म्हणत शेतकरी माय माउल्या आणि पुरुष वारकरी होऊन घराबाहेर पडतात का? कर्मयोगी असलेले शेतकरी आणि महिला, वर्षानुवर्षे कर्ममार्ग सोडून भक्ती मार्गाकडे का वळले हे कोडे सुटता सुटत नाही. निसर्गाची अनिश्चित वर्तणुक आणि पुर्वापार राजे राजवाड्यांच्या लुटालुटीचा हा परिणाम असावा. गुणाकार करणाऱ्या शेतकरी आणि महिलांना त्यांचे अतिरिक्त उत्पादन लुटून नेणाऱ्या व्यवस्थेने गुलाम केले हे आता सर्वमान्य झालेय. आजही त्या व्यवस्थेत बदल झालेला नाही.

सरकारने शेतकऱ्यांच्या लुटीसाठी तयार केलेल्या कायद्यांनी राजकीय दलाल संस्कृती तयार केली आहे.

ग्रामीण भागात शेतकऱ्यांच्या पोरांनी त्यास पोषक पर्यावरण निर्माण केले आहे.

त्यामुळेही शेतकरी आणि महिला वारीसारख्या आत्मक्लेशी मार्गाकडे भक्तीमार्ग म्हणून वळत आहेत का?

आधुनिक विज्ञान युगातसुद्धा वाराकऱ्यांची संख्या कमालीची वाढते आहे, हे कशाचे निदर्शक आहे? वारीत सामान्य वारकऱ्यांबरोबर विस दिवस सतत सहभागी व्हावे, त्यांचेबरोबर चालावे, त्यांच्यासारखे जेवावे, त्यांच्यासारखे राहावे, उघड्यावर आणि जमेल तिथे संडासला जावे, पहाटे दोन तीनच्या दरम्यान टँकरखाली उघड्या जागी अंघोळी कराव्या, पालात झोपावे, त्यांचेशी हितगुज साधावे आणि मगच प्रसार माध्यमातून वारीचे उदात्तीकरण करावे. हे काम सोपे नाही.

राजकारण्यांच्या वाढदिवसाच्या सुपाऱ्या घेऊन कीर्तन करणारे आधुनिक बुआ, महाराज आणि कीर्तनकार कर्म मार्गी शेतकऱ्यांना केवळ भक्ती मार्गाकडे वळवण्याचा आटापिटा का करत असावेत याचे उत्तर लुटारू बाजार व्यवस्थेत शोधावे लागेल.

शेतकऱ्यांच्या आणि वारकऱ्यांच्या मुला-मुलीत लुटारू व्यवस्थेशी भिडण्याची, व्यवस्थेची चिकित्सा करण्याची वृत्ती आणि निर्भयपणा आहे का की तेही या लुटारू व्यवस्थेचा भाग होऊन 'ठेविले अनंते तैसेचि राहावे' म्हणून 'चित्ती समाधान' मानणार आहेत?

येणारा काळ ठरवेल...

आषाढी वारीचे वास्तव वर्णन केल्या बद्दल अनंत देशपांडे सरांचे मनःपूर्वक अभिनंदन! ■ ■

बळीराज धोटे
मो. 7410545511

आषाढ पौर्णिमेचा मंगलदिन आला...

शाक्य लोकांत आषाढ महिन्यात 'वप्पमंगल' नावाचा उत्सव साजरा करण्याची प्रथा होती. आषाढ पौर्णिमेला महामायाला गर्भधारणा, गृहत्याग आणि सारनाथला प्रथम उपदेश असे तीन महत्त्वाचे प्रसंग बुद्धांच्या जीवनात या पावन दिनी घडले. आज, आषाढ पौर्णिमेचा मंगलदिन त्यानिमित्त...

बौद्धधम्मात आषाढ पौर्णिमेला आत्यंतिक महत्त्व आहे. पाली भाषेत या पौर्णिमेला 'आसाळ्हमासो' असे म्हणतात. आषाढ पौर्णिमेला महामायाला गर्भधारणा, गृहत्याग आणि सारनाथला प्रथम उपदेश असे तीन महत्त्वाचे प्रसंग बुद्धांच्या जीवनात या पावन दिनी घडले. बुद्धकाळात शाक्य आणि त्या प्रांतातील लोक हा दिवस 'वप्पमंगल' नावाने साजरी करीत. राज घराण्याच्या रीतिरिवाजाप्रमाणे राजा शुद्धोधन आणि त्यांची सहचारिणी महामायादेवी मोठ्या उत्साहाने आणि आनंदाने सहभागी व्हायचे. मोठ्या श्रद्धाभावाने गोरगरिबांना दानधर्म करायचे. त्याच रात्री राजा शुद्धोधन व महामायादेवी शयन कक्षात झोपले असता पहाटे महामायादेवीला सुंदर स्वप्न पडले. स्वप्नात सुमेध नावाचा बोधिसत्त्व महामायादेवीला म्हणाला, 'माते, मी माझा शेवटचा जन्म तुझ्या कुशीत घेणार आहे. तू माझी आई होशील का?' महामायादेवी आनंदाने 'हो' म्हणाली आणि तो सुमेध बोधिसत्त्व तिच्या शरीरात सामावला आणि ती जागी झाली. तिला स्वप्नाचा अर्थबोध झाला नाही. राजाला तिने स्वप्नाची माहिती दिली. राजाने स्वप्नविद्येत पारंगत असणाऱ्या आठ ब्राम्हणांना निमंत्रित केले. त्या ब्राम्हणांनी महामायावतीस पडलेल्या स्वप्नाचा अर्थ सांगितला, ''राजा तुझी पत्नी पुत्रवती होणार आहे. तुला होणारा पुत्र सम्राट चक्रवर्ती राजा होईल किंवा त्याने संन्यास घेतला तर तो महान बुद्ध होईल'' असे भाकीत त्यांनी वर्तविले आणि खरोखरच त्या पौर्णिमेला महामायादेवीला गर्भधारणा झाली म्हणून आषाढ पौर्णिमेला 'गर्भमंगलदिन' असेही म्हणतात. राजकुमार सिद्धार्थ एकोणतीस वर्षांचा झाला होता. शाक्य संघाचा सभासदही झाला होता. यशोधरेचा पती व राहुलाचा पिताही झाला होता. बोधगयेत रोहिणी नदीच्या पाण्यावरून सुगीच्या हंगामात शाक्य कोलीय वाद नेहमीच होत असे. या वादाचा शेवट युद्धानेच करावा असा विचार संथागारात सभेपुढे आला; पण वैराने वैर शमत नाही, वैरावर प्रेमानेच मात करता येते. या मताचा सिद्धार्थ असल्याने या प्रस्तावाला त्यांनी विरोध केला. बहुमत सिद्धार्थाकडे नसल्याने संघाच्या आज्ञेवर. हुकूम तीन शिक्षांपैकी एक स्वीकारावी लागली. सामाजिक बहिष्कार, देहांत शासन अथवा देशत्याग किंवा सैन्यात सामील होणे. पैकी देशत्याग गृहत्याग स्वीकारून परिव्राजक होण्याचा निर्णय राहुलला वात्सल्य दृष्टीने पाहून सिद्धार्थाने गृहत्याग केला. भारद्वाजाकरवी परिव्राजकाची दीक्षा घेऊन सर्व सुखाचा, शांतीचा जीवनमार्ग शोधण्यासाठी तो बाहेर पडलो. तो दिवस आषाढी पौर्णिमेचा होता.

मिलिंद मानकर
मो. 8177866397

सिद्धार्थाच्या गृहत्यागाला पालीभाषेत 'महाभिनिष्क्रमण' असे म्हणतात. सिद्धार्थ गौतमाला सम्यक संबोधी प्राप्त झाल्यावर आषाढ पौर्णिमेला या पृथ्वीतलावर तथागताने धम्मचक्र फिरवले. सुजाताच्या हातची खीर सिध्दार्थाने सेवन केल्यामुळे त्यांच्या बरोबरचे पाच ब्राह्मण परिव्राजक त्यांना सोडून गेले होते. बुद्धांना ज्ञानप्राप्त झाल्यावर त्या परिव्राजकांचा त्यांनी शोध घेतला. शोधत शोधत ते सारनाथच्या मृगदाय वनात आले. त्या निसर्गरम्य वनातच कोडिण्य, अश्वजित, कश्यप, महानाम आणि भद्रीय या पाच ब्राह्मण परिव्राजकाचे वास्तव्य होते. त्या पाच परिव्राजकांना तथागतांनी आपला प्रथम धम्म उपदेश देऊन 'धम्मचक्कपवत्तन' केले तो दिवस आषाढ पौर्णिमेचा होता.

'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' चहूदिशेला भ्रमण करणाऱ्या भिक्खूंना पावसाळ्यात वाढणाऱ्या वनस्पतीमुळे तुडुंब भरणाऱ्या नदी-नाल्यामुळे फिरणे अडचणीचे होई म्हणून पावसाचे चार महिने भिक्खूंनी एकाच ठिकाणी थांबून धम्म अभ्यासावा, चिंतन मनन करावे यालाच 'वर्षावास' असे म्हणतात बौद्धधम्मात वर्षावासाची सुरवातही आषाढी पौर्णिमेपासून होते. भगवान बुद्धाने आपला पहिला वर्षावास सारनाथ येथील ऋषीपतन येथे सुरू केला आणि शेवटचा वर्षावास वैशालीला केला.

त्याचवेळी आषाढ पौर्णिमेला तथागतांनी साठ भिक्खूंचा समूह झाल्यावर संघाची स्थापना केली म्हणून आषाढ पौर्णिमेला महान पवित्र आणि पुण्याचे महत्त्व प्राप्त झाले. बौद्ध उपासकांना या मंगलदिनी शील ग्रहण करणे, अष्टशील उपोसथ पाळणे, धम्म श्रवण करणे अशी अतिशय मोलाची संधी वर्षावासाच्या निमित्ताने लाभलेली असते. यथाशक्ती भिक्खूंच्या व्यवस्थेची संपूर्ण जबाबदारी उपासकांच्या श्रद्धादानावर अवलंबून असते. 'सब्बदान धम्मदान जीनाति' अर्थात धम्मदान हे सर्वोत्तम श्रेष्ठ दान आहे या उदात्त हेतूने प्रेरित होऊन श्रद्धाभावनेने उपासक या दिवशी भिक्खूंना दान करतात, त्यांना सुग्रास भोजन वाढून संतुष्ट करतात. तथागत बुद्ध म्हणतात, ''भिक्खूंनो, जो श्रद्धापूर्वक गौरवासहित, उचितसमयी, मुक्त हस्ते दान देत असतो, त्याला जेथे तेथे त्या दानाचे फळ प्राप्त होत असते. तेथे-तेथे तो धनवान ऐश्वर्यशाली, सुंदर, दर्शनीय, मनोरम असतो आणि श्रेष्ठत्तमरूपाने युक्त असतो.''

''सूर्य होता आले नाही, तरी सूर्युल व्हावे।
मस्तक त्याच्याकडे असावे, त्याच्या आलोकात पहावे।
बुद्ध होता आले नाही, तरी बुद्धुल व्हावे।
हृदय त्याच्याकडे असावे, त्याच्या स्फूर्तीत जगावे ।।'' ■ ■

अनंतायन

लेकरांना हे शिकवा

ॲड. अनंत खेळकर
मो. 9370061677

आयुष्यभर ज्यांनी मोठ्या निष्ठेने अन् सेवाभावी वृत्तीने शिक्षणाचे कार्य प्रामाणिकपणे पार पाडले ते आदर्श शिक्षक पालक अन् विद्यार्थ्यांच्या सभेत पोटतिडीकीने सांगत होते 'तुमची मुले ही सुंदर अशी कोवळी फुले आहेत . त्यांना जसे वळण लावाल तसे त्यांचे भवितव्य असेल म्हणून त्यांना जपायला हवे. तुम्ही तुमच्या मुलांना हव्या त्या सुविधा द्या. त्यांचे हट्ट पुरवा पण एका गोष्टीची काळजी घ्या. संस्काराशिवाय दिल्या जाणाऱ्या सुविधा पुढे त्याच्या विनाशाचे कारण बनू शकते. म्हणून त्यांचे अंगी चांगले विचार रूजवा कारण चांगल्या विचारांनी चांगले मार्ग सापडतात अन् चांगल्या व्यवहाराने आयुष्याला झळाळी प्राप्त होते. आज तुम्ही त्याला योग्य त्या सवयी लावा कारण ह्या सवयीने हळूहळू त्यांचे चरित्र घडत जाईल. दररोज नियमीतपणे छोट्या छोट्या शिस्तीचे पालन करण्याची सवय लागली तर पुढे त्याला मोठमोठे उद्दिष्ट सहज साध्य करता येतील. आपल्या आयुष्यातील प्रत्येक दिवस हा चांगला असेलच असे नाही परंतु चांगला दृष्टिकोन ठेवून आपण आपण वाईट काळाचा सामना करू शकतो. बरेचदा आपल्या स्वभावात किंवा व्यवहारात आपल्याला बदल म्हणजेच परिवर्तन करावे वाटत नाही पण लक्षात ठेवा काळानुरूप परिवर्तन हा विकासाचा राजमार्ग असतो. आपण परिवर्तन करू शकतो हा आत्मविश्वास निर्माण करावा लागतो कारण स्वतःला कमजोर समजणे हे सुद्धा पाप आहे. जग हे ऊदाहरणांनी बदलते, केवळ सल्ला अन् उपदेशाने नव्हे. आयुष्याचा सर्वात मौल्यवान ग्रंथ म्हणजे आपण स्वतः आहोत. जो स्वतःला समजून घेतो तोच त्याच्या समस्यांवर समाधान काढू शकतो. कुणीही ह्या भ्रमात राहू नये की जे नशीबात असेल ते होईल ह्याऊलट तुम्हाला हा विश्वास असायला हवा की आपण जसे कर्म करू तसेच आपले नशीब असेल. आत्मपरीक्षण करायला हिम्मत लागते. इतरांची निंदा करणे, त्यांना दोष देणे हे त्या मानाने खुप सोपे आहे. आपण हे ही समजून घ्यावे की आपण कुणी काय बोलावे हे ठरवू शकत नाही पण कुणाचे ऐकायचे ह्याचा निर्णय घेऊ शकतो. हे मी ह्यासाठी सांगतो आहे की चरित्र अन् वस्त्र कितीही चमकदार असले तरी इतरांची नजर मात्र केवळ डागांकडे जाते. कुणी कितीही शिताफीने खोटेपणा अन् दिखावा करण्याचा प्रयत्न केला तरी तो महान ऊद्दीष्ठांपर्यंत पोहचु शकत नाही. आपल्या आयुष्याची कमाई म्हणजे आपण जपलेले चरित्र. एक सांगु ? जर आरशाने चित्राच्या जागी चरित्र दाखवले असते तर कोणीही आरशात बघितले नसते. जो आपल्या कर्तव्याप्रती ईमान अन् जबाबदारीचे भान राखतो समाजसुध्दा त्यांचा सन्मान राखतो. जे काही करायचे ते ऊद्यावर ढकलू नका. कारण तो ऊद्या कधीच येत नसतो. ऊद्या ऊद्या करता करता आयुष्य संपुन जाते अन् मनासारखे करायचे ते मनातचे राहून जाते. कोणत्याही चांगल्या गोष्टीसाठी तिथी, वेळ, वार ह्याची गरज नसते. म्हणून आज आणि आत्ताच सुरूवात करा. तुम्ही तुमचे अन् तुमच्या लेकरांचे आयुष्य आनंदाने व्यतीत करावे म्हणून आभाळभर शुभेच्छा'. ■ ■

बहुजन सौरभ

पंढरपूर बुद्धाच्या मानवता समतेचे प्रतिक

हिंदू शब्दाचा वापर करून, गांधी, दाभोळकर, पानसरे, करकरे, कलबुर्गइ या भारतीयांचा खुन करणारेच भारताचे शत्रू आतंकी अर्बन नक्षल त्या वारीत येतात कि ज्यांनी आमच्या मूळ भारतीय इतिहासाची, सभ्यतेची आदर्शांची ज्यांनी पायमल्ली केली. मूळ भारताचा इतिहास तोडमोड करून, बुद्धाचे चेहरे विद्रूप करून, काल्पनिक नावे देऊन बौद्ध विहारांचे मंदिरे बनवून व्यवसाय थाटणारे विदेशी वैदिक आणि त्यांना साथ देणारे बहुजन वर्गातील मानसिक मनुमनोव्याधीग्रस्त सर्वच क्षेत्रातील इतिहासाचे अज्ञानी जाणकार स्वतःला हिंदू म्हणवून घेणारे ज्यांना व्यवस्थित आपला भारताचा मूळ इतिहासाचा अभ्यास नाही तेच खरे भारताचे शत्रू अर्बन नक्षल आतंकी होत, यांचेमुळेच भारतात धर्म जाती पंथाचे वंश माणसामाणसांचे झगडे जास्त प्रमाणात सुरु झाले आणि आज क्राईम मोठ्या प्रमाणात वाढले.

महिलांवरील बलात्कार, अत्याचार वाढलेत आणि आमचे पोलीस पंढरपूरच्या वारीत सुरक्षा, संरक्षण सोडून डान्स करायला लागलेत. म्हणून पंढरपूरच्या वारीमध्ये तरुण मुलींवर स्त्रियांवर लैंगिक अत्याचार, बलात्कार व्हायला लागलेत. हे विदेशी वैदिक आतंकी नक्षली सर्व भारतीयांस स्वतःपेक्षा हीन हिंदू नीच म्हणतात आणि स्वतःला भारतीयांचा स्वामी समजतात. म्हणून पंढरपूरच्या मंदिरातून तीर्थाच्या नावाने विठ्ठल पांडुरंगाच्या भक्ताना स्वतःचे मूत्र मिळवून तीर्थ म्हणून पाजलेत तरी आज स्वतःला हिंदू म्हणवून घेणारे आपल्या संतांच्या महापुरुषांच्या वैचारिकतेला मातीमोल समजणाऱ्यांना डोक्यावर बसवून त्यांची मानसिक गुलामी स्वीकारून राजकारण करणारे मनु मनोव्याधिग्रस्त आपल्याच भारतीय बांधवाना अर्बन नक्षल म्हणतात या भडव्यांना बडव्याना स्वामी म्हणवून घेणे त्यांची मानसिक गुलामी करणे पटते. कारण फक्त आणि फक्त राजकीय पद पैसा लालच यासाठी आपला मूळ भारतीय संस्कृतीचा इतिहास पुसून काल्पनिक इतिहास सांगणाऱ्यांचे काळे व्यवसायिक कारस्थान दिसत नाही. त्यावर बोलण्याची यांची हिम्मत होत नाही. कारण हे त्यांचे वैचारिक गुलाम मानसिक लाचार झालेले असतात. पंढरीचा पांडुरंग बुद्धच आहे हा इतिहास संतांपासून सर्व अभ्यासक विद्वान ज्ञानी महापुरुषांनी जाहीर केले. भारतातील सम्राट अशोकाकालीन सर्व 84 हजार बुद्ध विहारे यां बडव्यानी मंदिरे बनाविलेत यांनी व्यवसाय थाटलेत हे जाहीर झाले. पंढरपूरला वारीमध्ये याआधी कधीच बलात्कार, लैंगिक अत्याचार होत नव्हता. जो प्रकार आज भाजपाशासीत प्रदेशात धर्मस्थळी व्हायला लागलेत. मग तो कुंभमेळा असो कि कुठले तीर्थस्थळ असो, तिथे भारताच्या मूळ सभ्यतेला आदर्शला नष्ट करून काल्पनिक विदेशी वैदिक काल्पनिक ब्राम्हणी रामायण महाभारताचे पुरावे दिले जातात. याची जराही लाज शरम या भारतीय मूळ राजकारण्यांना समाजकारण्यांना अंधश्रद्धाळू साहित्यकांना पत्रकारांना वाटत नाही. ज्यांनी पंढरपूरचे ब्राम्हण पुजाऱ्यांचे मूत्र तीर्थ म्हणून प्राशन केले. पांडुरंग विठ्ठलाचे अंधश्रद्धेपोटी टीव्हि चॅनलवरती वेळ घालविण्यासाठी आपणच आपल्या देशात आपलीच संस्कृतीची चेष्ठा करीत बसणाऱ्यांना जराही लाज शरम वाटत नाही. संविधानाने भक्ती पूजनाचे प्रचार प्रसार करण्याचे स्वातंत्र्य सर्व भारतीयांना देऊन राष्ट्र एकसंघ बनविण्याचे फार मोलाचे काम संविधानकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी केले. नागपूरला सुद्धा बुद्धाचे नवे पंढरपूर दीक्षाभूमीच्या नावाने निर्माण केले आणि विदेशी वैदिक मनुनीतीच्या जोखडातून भारताला भारतीयांना सोडविण्यासाठी अंधश्रद्धा विरहित मानवतावाडी, समतावाडी बाविस प्रतिज्ञाचा भारताचे उज्वल भविष्य त्या महामानवाने भारतीयांना दिलेत, त्याआधी राष्ट्रसंत बुद्धांचे मनानी बनलेले खरे भिक्खू गाडगेबाबा यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची भेट घेऊन म्हटले होते, 'मी काय बापा अडाणी माणूस मले त तुमच्या एवढे ज्ञान नाही समजतंही नाही. पण जो धर्म तुम्ही घ्याल तो सर्व लोकांचे आणि देशाचेही भले मंगल कल्याण करेल असाच धर्म निवडा' आणि तेच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी केलेही. पण स्वतःला जबरदस्तीने हिंदू म्हणणाऱ्यांचे लक्ष त्याकडे केंद्रित न होता डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विद्वत्तेपेक्षा जातीकडे यां बाह्यताडाणचे लक्ष केंद्रित झाले. धन्य ते गाडगेबाबा कि ज्यांना स्वतःहून खुर्चीवरून उठून जाऊन हात धरून आपल्या सोबत जगातील विद्वान डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सन्मानाने बसवायचे. ही आहे विठ्ठल पांडुरंगाची समता, मानवता. म्हणूनच भारतातील नेत्यांपैकी फक्त आणि फक्त डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनाच गाडगेबाबांनी पंढरपूरचे विद्यार्थी वसतिगृह दान केले होते. हा इतिहास पुसल्या जाणार नाही. धर्म जातीवादापाई आंधळेपणाने जीवन जगणारे आपल्याच देशाच्या मूळ संस्कृतीला फसणारे पांडुरंगाचा अर्थ काय समजणार? 'पांढरे निर्मळ कमळ जसे शुद्ध तेच रूप पांडुरंग विठ्ठल बुद्ध' हे सर्व पुरोगामी संतांनी सांगितले तरी हे काही मूर्ख अज्ञानी संभ्रम निर्माण करून मानवी समाजात तेढ निर्माण करण्याचे काम करीत आहेत. बुध्दाचा इतिहास मानवी युगातील जाहीर आहे पुराव्यानिशी सत्य वास्तव आज बघायला मिळतो. तरी पांडुरंग पंढरपूर विठ्ठलाविषयी यांचा वितंटवाद चालूच आहे. जर विठ्ठल कुणी बघितलाच नाही तर कशाला वेळ घालवायचा. जगात देव आहे कि नाही?, आपल्यामध्ये आत्मा आहे कि नाही? आरे बुद्ध मानवी युगातील पहिले विज्ञानवादी वास्तवसत्य नैसर्गिक ज्ञानाचे माणसे शास्त्रज्ञ आहेत. ते जगतगुरू आहेत हे जगमान्य आहे. जगाने बुध्दाचा स्वीकार केला. बुध्दाचे विचार जगाने मानले. तुम्ही यां भारतातील मूर्ख, अज्ञानी, अंधश्रद्धाळू हिंदू शब्दाने ग्रासलेले राष्ट्रीय मुद्यामध्ये सेंदूर घेऊन जगात फिरता आणि आपला अंधश्रद्धेचा पांचटपणा जगात दाखवित फिरता. मध्यप्रदेशामध्ये नागपूर असताना नागद्वार हे नागवंशी बौद्धाचे तीर्थस्थळ बनले. तिथेही याच वर्षाऋतुमध्ये फार मोठ्या प्रमाणात नागपूरकडील भाविक हिंदू जे आजचे म्हणविणारे कालचे मूळ भारतीय बौद्ध जातात. पंढरपूरला मराठवाडा पश्चिम महाराष्ट्रातील माध्यमवर्गीय मूळ भारतीय बौद्ध शेतकरी त्या वारीत जातात. माझ्या आजोबाने तर दुसरे लग्न करून आमचे गांव घरदार परिवार सोडून पंढरपूरला एक घर ही घेतले होते. नंतर ते जेव्हा आमच्या भावबंधला कळ्ले हे जाऊन ते घर विकून पैसे घेऊन आले. माझे कुटुंब, घराणे, परिवार वारकरी संप्रदायाचाच होता. मी बुद्ध, कबीर, फुले, शाह, आंबेडकरी वैचारिक चळवळीशी जुळलो आणि वारकरी संप्रदायाशी माझ्या कुटुंबाची माहिती घेतली तेव्हा मला कळ्ले कि पंढरीचा पांडुरंग विठ्ठल महार होता. मग माझेही कुटुंब महारच वारकरी. जे नंतर पेशव्यांनी महाराष्ट्रात वाळीत टाकलेली जात. पण त्याही वेळेस कुणीही याचा न्याय केला नाही कि एवढ्या जाती जणसमूहापैकी फक्त महारांनाच का वाळीत टाकल्या गेले? याचे उत्तर असे आहे कि, पेशव्याच्या राणीने सुंदर तरुण, निधड्या छातीचा, देखणा, आडदंड गणपती महार व्यक्तीला आपल्या मोहपाशात घेऊन आपली शारीरिक, मानसिक भूक शमविली आणि जेव्हा पेशव्या राजाला कळ्ले त्या रागात क्रोधाने पेटून पेशव्याने गावाच्या वेशिवर गणपती महार तरुणाचे शीर छाटले, धडावेगळे केले. मात्र पेशवाइनला जीवंत ठेवले. पण त्या गणपती महार तरुणाला वेशिवर गावाच्या नेऊन सिरच्छेद केला. हा अन्यायच होता तेच परशुरामचे वंशज पेशवे आज भारतात सत्तेत आहेत. याची लाज शरम त्यांचेसोबत गुलाम बनून सत्तेत असणाऱ्यांना जराही वाटत नाही, मूळ भारतीय राजकारण्यांनी बहुजन वर्गातील राजकारण्यांनी जरा तरी शिल्लक ठेवली नाही. अरे इतिहासाचा अभ्यास करा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची जयंती आज जगात साजरी केली गेली जरी ते महाराष्ट्रातील भारतातील पेशवाईच्या काळात वाळीत टाकलेल्या महार जातीतील होते. पण जगात कुठे जात पाळतात, माणसाची जगात फक्त आणि फक्त विद्वान व्यक्तीची पूजा होते. म्हणूनच भारतीय बुद्ध जगतगुरू ठरलेत. एकही विदेशी वैदिक पेशव्यांची जयंती जगात झाली नाही आणि जगतगुरुही म्हटले नाही या पेशव्यांना. फक्त भारतीय अज्ञानी गणवार अशिक्षित आणि उच्च शिक्षित अंधश्रद्धाळू हिंदू स्वतःला म्हणवून घेणारेच यां विदेशी वैदिकाना आपले स्वामी बनवून बसलेत आणि तेहत्तीस कोटी देव अंधश्रद्धेपोटी बघत पूजत बसलेत. म्हणूनच मनुनितिमुळे स्त्रियांवर, मुलींवर यांचेच अत्याचार, बलात्कार व्हायला लागलेत. कारण परशुरामचे वंशज मनुवादि, भारतीय स्त्रीला पायातील चप्पल, उपभोगची वस्तू म्हणतात आणि भोगतात. तुम्हाला पंढरपूरला आपले मूत्र पाजतात तीर्थ म्हणून. ते तुम्ही हिंदू बनून पिता आणि परशुरामचा जयजयकार करता. यादव म्हणजेच महाराष्ट्रातील जाधव होत हे शेतकरी पूरक धंदा ज्याप्रमाणे दुग्धव्यावसाय त्याप्रमाणे मराठा, महार, कुणबी, माळी, तेली हे सर्व पूरक धंदेवाले शेतकरीच, माता जिजाऊचे वडील सिंदखेडराजा येथील लखुजी जाधव हे मूळचे युपी चेच यादव गायिपालन करणारे शेतकरी. जिजाऊ माता छत्रपती शिवबाची आई ही युपी च्या यादवाचीच लेक. लखुजी जाधव महाराष्ट्रातील महाराचीच मुलगी होय. जरा इतिहास बघा नाहीतर विठ्ठल महार ह्याची पत्नी राधा रुख्मिणी गवळ्याची लेक कशी होणार? जरा इतिहास बघा महार वंश लढावय्या क्षत्रिय क्षेत्राचे रक्षण संरक्षण करणारा होय आणि जर पंढरपूरचा विठ्ठल पांडुरंग महार बुद्ध आहे तर राजवंशी म्हणून मराठी भाषिक मराठे राजवंशी आणि महार हे आडनावं, रहन सहन रीती रिवाज नांवे म्हणजेच भारतीय माणूस हा फक्त भारतीय आहे. तो व्यवसायाच्या नावाने जातीत गणल्या गेला आणि ओळखल्या गेला. भारतीय हा फक्त भारतीयच. इथेच एका वाक्यात हा वाद संपतो जर शहाणे असाल तर, प्रत्येक व्यक्तीचा देशात विकास तो देशाचा विकास पण आजपर्यंत भारतात व्हि. पी. सिंग सरकारशिवाय आणि यु पी, बी एस पी सरकारशिवाय आजवरी हा विचार कुण्याही राजकारण्यांनी केला नाही. आरक्षण हे पेशवाईतील वाळीत टाकलेल्या विठ्ठल महार पांडुरंगाच्या जातीसाठी आहे. रक्षण अविकसित व्यक्तीसाठी आहे ते धर्मासाठी नाही. कोणी कोणता धर्म संप्रदाय स्वीकारावा हा ज्याचा त्याचा व्यक्तिगत प्रश्न आहे. म्हणून वारीत कुणी जावे, कुणी जाऊ नये हे म्हणने अज्ञानी मुर्खांचे आहे. पांडुरंग विठ्ठल हा समतेचे मानवतेचे प्रेम, मैत्री, करुणा, शांती, दया, अहिंसा या मार्गाचा अनुसरण आचरण करणाऱ्या व्यक्तीचा अधिकार संविधानाने दिला, भारताच्या संविधानात पांडुरंग बुद्धच आहे. आता जर तुम्ही अभ्यासले नसेल हा बघ वेगळा आहे. देशाची सभ्यता आदर्श मूळ संस्कृती राष्ट्रीय एकात्मता संविधानात आहे. तोच ग्रंथ पांडुरंग विठ्ठलाचा पंढरपूरचा संदेश आहे. ■ ■

अनिरुद्ध शेवाळे
मो. 9823368332

वाचकांचे विचारपिठ

बहुजन सौरभ

हिंदी भाषेचा अनाठायी दुराग्रह का व कोणासाठी ?

सध्या महाराष्ट्रातील एकाही माननीय मंत्र्यांना व्यवस्थित व शुद्ध व धाराप्रवाह हिंदी बोलता येत नाही. जे कौशल्य स्वतःविकसित केले नाही त्याचा अनाठायी दुराग्रह का व कोणासाठी ? ज्या NEP म्हणजे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा उल्लेख वारंवार सत्ताधारी करतात. त्यावर लोकसभेत व विधानसभेत चर्चा का केली जात नाही ? किती मंत्र्यांनी 407 पानांचा अहवाल वाचला आहे ? ते आपल्या राज्यातील विद्यार्थ्यांच्या भल्यासाठी तरी आहे का ? NEP एकंदरीत राबविण्यासाठी जो निधी लागणार त्याची देशात व राज्यात तरतूद केली गेली नाही ते अगोदर करा. फक्त हिंदी लादल्याने विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होत नसतो. आपल्या राज्यातील राज्यकर्ते हे जागतिक दर्जाचे विद्यार्थी कसे तयार करायचे ही प्रक्रियाच नीट समजून घेत नाही याबद्दल वाईट वाटते.

- कुलदीप रामटेके

विठ्ठल हा बुद्ध

बहुजन सौरभ मंगळवार दिनांक 8 जुलै च्या अंकातील संपादकीय 'विठ्ठल हा बुद्ध ?' फारच अभ्यास पुर्ण अग्रलेख आहे. या अग्रलेखातील मॅडमनी फारच उच्च दर्ज्याची आहे. अनेक विद्वानानी विठ्ठला विषयी त्याचे काय मत आहे ते यात देवून फारच उच्च कोटीचा दाखिला दिला आहे त्यामुळे या अग्रलेखाला फारच छान उजाळा मिळाला आहे. शेवटी डॉ. बाबासाहेब आम्बेडकर यांचे काय विचार विठ्ठला विषयी आहेत हे सविस्तर मांडणी केली आहे त्यामुळे या अग्रलेखाला फारच छान उजळा मिळाला आहे त्यामुळे हा अग्रलेख फारच छान उच्च दर्ज्याचा लिहला गेला आहे. इतकच नव्हे तर वारकरी आपल्या ओव्या, अभंगातुन जे विठ्ठलाबद्दल गायनातून वर्णन करतात त्यात सुद्धा बुद्धाचा उल्लेख येतो. त्यामूळे बहुजनानी विठ्ठल पांडुरंग हा बुद्ध आहे की नाही याची शाहनिशा करून घ्यावी.

- एम. टी. बोरकर

'बुद्ध' हेच पहिले वैश्विक आणि शाश्वत गुरु !

गुरु हा जीवनातील दीपस्तंभ असतो. जो अज्ञानाच्या अंधःकारातून ज्ञानाच्या प्रकाशाकडे घेऊन जातो. असे व्यक्तिमत्त्व म्हणजे भगवान गौतम बुद्ध होत! ते केवळ धम्माचे प्रवर्तक नव्हते, तर संपूर्ण विश्वाचह्य प्रथम गुरू होते. त्यांनी मानवतेचा, दुःखमुक्तीचा आणि शांतीचा मार्ग दाखवला. बुद्धांनी बोधीप्राप्तीनंतर, आषाढ पौर्णिमेच्या दिवशी सारनाथ येथे पंचवर्गीय भिक्खूंना पहिला उपदेश दिला. याला धम्मचक्र प्रवर्तन असे म्हणतात. हीच घटना त्यांच्या गुरुपदाची सुरुवात मानली जाते. त्यांनी सांगितलेल्या चार आर्यसत्यांचा आणि अष्टांगिक मार्गांचा उपदेश, म्हणजेच मानवजातीसाठी ज्ञानाचा प्रकाश आहे.

बुद्धांची शिकवण ही अंधश्रद्धा, कर्मकांड, जातपात यापासून मुक्त आहे. त्यांनी प्रत्येक व्यक्तीला स्वतःच स्वतःचा गुरू व्हा! असे सांगितले. त्यांनी मानवाला स्वपरीक्षण, नैतिकता, करुणा आणि अहिंसेचा संदेश दिला. हेच त्यांच्या गुरुपणाचे वैशिष्ट्य आहे. तथागतांपासूनच गुरू-शिष्य परंपरेची सुरुवात होते. बुद्धांनी शिष्यांना शील, समाधी आणि प्रज्ञेचे शिक्षण दिले. हीच गुरू-शिष्य परंपरेची पहिली शिस्तबद्ध सुरुवात होती. त्यांचे शिष्य केवळ अनुयायी नव्हते, तर धम्मप्रसारकही होते. बुद्धांचा धम्म हा विश्वातील समस्त मानवासाठी आहे. म्हणूनच त्यांना 'विश्वगुरू' म्हटले जाते. आजही जगभरातील कोट्यावधी लोक त्यांच्या शिकवणीचा अभ्यास करतात. शिक्षण, मानसशास्त्र, शांती आणि मूल्याधिष्ठित जीवनासाठी बुद्धांचे विचार आजही अत्यंत महत्त्वाचे आहेत. बुद्धांच्या जीवनात पौर्णिमेचे अत्यंत विशेष असे महत्त्व आहे. तथागतांच्या जीवनातील अनेक घटना पौर्णिमेला घडलेल्या आहेत. त्यामुळे भारतीय समाज जीवनावर पौर्णिमांचा किंवा एकंदरीत तिथींचा फार मोठा प्रभाव आहे.

पौर्णिमा म्हणजे पूर्ण चंद्र. बौद्धदृष्टिकोनात, तो प्रकाश, ज्ञान आणि जागृतीचे प्रतीक आहे. या दिवशी ध्यान, पूजा, दान, शील पालन, धम्मपाठ यांना प्राधान्य द्यायला हवे.

वर्षावास आरंभ व समाप्तीचे संदर्भही वेगवेगळ्या पौर्णिमेशी संबंधित आहेत. वैशाख पौर्णिमा तर बुद्ध जीवनातील तीन महत्त्वाच्या टप्प्यांची साक्ष देणारा दिवस आहे. जन्म, बोधी आणि निर्वाण या तिन्ही गोष्टी वैशाख पौर्णिमेला घडलेल्या आहेत. त्यामुळे बौद्ध अनुयायांसाठी तो केवळ चंद्राचा दिवस नसून, धम्मप्रकाशाचा, जागृतीचा दिवस आहे. प्रथम धम्मचक्र प्रवर्तन हे आषाढ पौर्णिमेच्या दिवशीच केले.

हा उपदेश वाराणसीजवळील सारनाथ येथे ऋषिपतन मृगदाव (मृगदया) येथे दिला.

याला 'धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त' (धम्मचक्र प्रवर्तन) म्हणतात. याच दिवशी पंचवर्गीय भिक्षूंनी बुद्धांचा उपदेश स्वीकारला.

आषाढ पौर्णिमा ही बौद्ध धम्माच्या प्रसाराची सुरुवात दर्शवणारी पहिली पायरी आहे. आषाढ पौर्णिमा म्हणजेच धम्माचा प्रारंभ होय. या दिवशी बुद्धांनी अज्ञानाचे चक्र मोडून धम्मचक्र फिरवले; म्हणून तो दिवस मानवतेसाठी ज्ञान, मार्गदर्शन आणि जागृतीचा दिवस आहे.

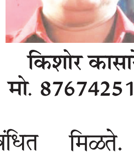

किशोर कासारे
मो. 8767425180

तथागत गौतम बुद्ध हेच खऱ्या अर्थाने विश्वाचे पहिले गुरू आहेत. त्यांनी केवळ उपदेश दिला नाही, तर तो स्वतः जगून दाखवला. त्यांच्या विचारांनी आजही संपूर्ण मानवजातीला प्रेरणा मिळते. म्हणूनच गौतम बुद्ध वाजेपर्यंत शाश्वत गुरु ठरतात. गुरुपौर्णिमेच्या दिवशी त्यांचे स्मरण करणे हे खरे गुरुपूजन ठरेल! ■ ■

गुरू

गुरुचरणी ठेविता भाव
लळा लागे अंतःकरणी,
मार्गदर्शन घेता पदोपदी
ध्यास प्रेमाचा नांदे मनी.

गुरुचरणी ठेविता भाव मनास आपल्या प्रसन्नता तर मिळतेच, शिवाय वेळोवेळी मार्गदर्शन भेटल्याने सरावास योग्य मार्ग लाभतो आणि तिथेच आपल्याला संस्काराचा ध्यास लागून आयुष्य कसे शिस्तबद्ध होऊन जाते. मग तो कोणत्याही क्षेत्रातील व्यक्ती असो त्यांच्याकडून कळत नकळत ज्ञान मिळत असते ते आपण आत्मसात करत असतो. ज्याने समाजाचे कल्याण होणार असते. म्हणूनच 'आपल्या आयुष्यात एक तरी गुरू असावा म्हणतात' ते काही गैर नाही अगदी बरोबर आहे. कोणतेही शिक्षण घ्यायला गुरू हवाच आणि असतोच! त्यांच्याशिवाय जगण्यात अर्थ नसतो. अगदी बालपणापासून तर वृद्ध होईस्तोवर कुठे ना कुठे, काही ना काही शिकतच असतो आणि शिकण्याचा प्रयत्न करतो. यामुळे काय होते!आपल्या जीवनात योग्य निर्णय घेण्याची, कामात सुसूत्रता येण्याची तसेच शिस्तबद्ध कार्य पार पाडण्याची शक्ती लाभली असते. जे आपण व्यवहारात त्याचा वापर करतो यात कोणीही, कुठेही गुरू मिळू शकतो जो आयुष्याला आकार देत नवीन संकल्पना निर्माण करून देश समृद्ध होण्यास सहकार्य करतो.

ते म्हणतात ना, 'आईच्या पोटातून कोणीही शिकून येत नसते! जन्मल्यानंतर आई गुरू असते तर विद्यार्थीदशेत शिक्षक पुढे आपल्याला क्षणोक्षणी असे अनेक गुरू भेटत असतात जे मार्गात येणारे अडथळे दूर करून त्याविरुद्ध लढायला सांगत असतात. त्यात प्रवचन, प्रबोधन, पुस्तके, ग्रंथ, वाचनात आलेल्या आणि ऐकलेल्या सर्व घटना या एकप्रकारचे गुरुच असतात. ज्यात भाव दडलेले असतात ते फक्त आपल्याला समजून घेऊन तसेच आचरणात आणायचे असतात. ज्याने आपले आयुष्य संकटातून निघून सुख आणि समाधानाच्या मार्गाने चालत असते तेच खरे यश संपादन करीत असते ते फक्त गुरुमुळेच!

कधीकाळी जर आपल्याला काही संकट आले तर मात्र गुरुचरणी आपले भाव मांडलेच पहिजे आणि त्यातून सुटका करण्यासाठी त्यांच्या विचारांचा अवलंब करून आज्ञेचे पालन केलेच पाहिजे जेणेकरून कुटुंब, समाज, देश, योग्य वाटचाल करून बरोबर दिशेने आपले कर्तव्य पार पाडले पाहिजे आणि एकात्मतेचा देश निर्माण होईल. अशी मानवता जनसामान्यांच्या मनात रुजविली पाहिजे, ती न तुटण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजे, तेव्हाच आपल्या गुरूंचा आणि त्यांनी शिकविलेल्या शिकवणीला महत्व प्राप्त होईल यात शंका नाही. कोणतेही ज्ञान हे गुरुविना अधुरे असते ज्याला कोणताही आधार नसतो ते ज्ञान कधीच टिकाऊ नसते शिवाय महत्व प्राप्त होत नाही हेही तेवढेच खरे आहे. आपल्या महाराष्ट्रात संत होऊन गेले ते लाभलेले उत्कृष्ट गुरू होते ज्यांनी अभंग, कीर्तन, भजन, ओवीतून समाजाला प्रेरणा प्रदान करीत होते. तेच तर म्हणायचे, 'आपल्याकडे असलेले चांगले ज्ञान हे दुसऱ्यांना वाटावे' ज्याने आपल्याच ज्ञानात भर पडून वृद्धिंगत व्हायला मदत होते आणि त्याचा व्यास वाढून आपणसुद्धा प्रसिद्धीस पावतो, लोकांच्या मनात जाऊन बसतो जे आपल्या नावाचा उदोउदो करून जयघोष गायला मागेपुढे बघणार नाही. अशीही संतांची शिकवण आपल्याला लाभलेली आहे. तिचा पुरेपूर उपयोग करून जनकल्याणार्थ कार्य करावे जो यश आणि आनंदाचा मार्ग दाखवतो न घाबरता पुढे-पुढे जायला शिकवतो कितीही अडचणी आल्या तरी-एवढी शक्ती गुरुंच्या मार्गदर्शनात असते. ती आपण सर्वांनी अवलंबली पाहिजे आणि चिंतन, मनन करून त्यांचा आदर करायला पाहिजे. त्यांना योग्य मानसन्मान द्यायला पाहिजे. ज्यांनी आपल्यासाठी स्वतःचा वेळ दिलेला असतो त्याला विसरता कामा नाही. अशा निःस्वार्थी ज्ञान देणाऱ्या गुरूंना सदैव आपल्या अंतःकरणात जागा देऊन त्यांची पूजा केली पाहिजे. त्यांचे ऋण तर फेडता येत नाही मात्र नामस्मरण नक्कीच करायला हवे. जेणेकरून आपण घेतलेला त्यांच्याकडून जीवन जगण्याचा कानमंत्र दुसऱ्यांच्या कामात यावा यासाठी साधना केलीच पाहिजे! आणि करायलाच हवी! गुरुंच्या आदेशानुसार जी एकात्मता, समानता, बंधुता शिकविण देत आपले आयुष्य प्रकाशमय करून टाकतात ते म्हणजेच 'गुरू' होय. ■ ■

डॉ. किरण मोरे चव्हाण
मो. 9011770810

बहुजन सौरभ
BAHUJAN SAURABHA

महत्वाचे

अतिवृष्टीमुळे नागपूर जलमय

संवादमित्र अविनाश कठाने, नागपूर : नागपुरात मागील तीन दिवस होणाऱ्या सतत अतिवृष्टीमुळे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर नागपूर अंतराष्ट्रीय विमानतळ प्रवेश रस्ता व या भागातील सोनेगाव, लहरी कृपा सोसायटी, खामला, जयप्रकाश नगर, मुळीक कॉम्प्लेक्स व इतर अनेक वस्त्या जलमय झाल्या आहेत. रस्त्यांनी नदी नाल्या सारखे रूप धारण करून जलमय झाले आहेत. सिमेंट रस्ते बनवतानी सशक्त व योग्य ड्रेनेज सिस्टिमचा अभाव, बांधकामात अयोग्य नियोजन तसेच अतिकॉंक्रिटीकरण वाढल्यामुळे जमिनीत पाणी मुरत नाही व पाण्याचा संचय वाढतो. यामुळे लोकांना या त्रासाचा सामना करावा लागत आहे. शासनाने लगेच उपाय योजना अंमलात आणाव्या जेणे करून पावसाळ्यात लोकांचा त्रास कमी होईल.पूरजन्य स्थिती निर्माण झाली आहे. त्यामुळे शासनाच्या आपात्कालीन सेवा व्यवस्था विभाग यांनी सज्ज होऊन स्थिती त्वरित सांभाळण्याची गरज आहे. अपघात टाळण्यासाठी पोलीस वाहतूक नियंत्रण कक्षाने विशेष काळजी घेण्याची गरज आहे.

अखिल भारतीय स्तरावरील संपात बीएसएनएल कर्मचारी संघटनेचा सहभाग

नागपूर : आज अखिल भारतीय स्तरावरील संपाचे आयोजन करण्यात आले होते. ज्यामध्ये बीएसएनएल कर्मचारी संघटना आणि एनएफटीई बीएसएनएल संघटना सहभागी आहेत. या आंदोलनात ऑल इंडिया बीएसएनएल डीओटी पेन्शनर्स असोसिएशन सामील झाली आहे. बीएसएनएलच्या मुख्य मागण्या देखील जोडल्या आहेत. हे आंदोलन यशस्वी करण्यात आले. एसएनएल कर्मचारी संघटनेचे पंचम गायकवाड, विशाल मेश्राम, सुरेश कायते, राकेश मेश्राम, अमरनाथ पांडे, कुणाल सोनटक्के, राजेश काळे, कृष्णा काडगाय, राजकुमार बारापात्रे, साक्षी कांबळे, माधुरी सोनारे, कविता डोंगरे, आशा उईके, सुवर्णा पोर्टफोसे, एनएफटीईचे हरेंद्र पांडे, संतोष अहिर, एन. नायडू, धनराज भगत, रवींद्र पाटील, महेंद्र मरोलिया आदी कर्मचारी असे सहकार्य केले. बीएसएनएल असोसिएशनचे संपकरी कर्मचारी संविधान चौकातील आंदोलनात इतर संघटनांच्या संपकरी कर्मचाऱ्यांच्या सर्वसाधारण सभेत सामील झाले.

विद्यार्थ्यांनी कुतूहलातून वैज्ञानिक दृष्टिकोन समजून घेतला

कोराडी : के.टी.पी. एस. विद्युत विहार कोराडी कॉलनी येथील विद्या मंदिर हायस्कूल शाळेतील विद्यर्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टिकोन, व्यसनांचे दुष्परिणाम रुजविण्याकरिता वैज्ञानिक प्रयोगाचे सादरीकरण व प्रबोधन करण्यात आले. विद्यार्थ्यांच्या हातून विविध भौतिक, रासायनिक प्रात्यक्षिके करून त्यामागील वैज्ञानिक कारण सांगितले व त्यांच्या मनातील भीती, शंका दूर केली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मुख्याध्यापक एस.एम. भस्मे, मुख्य अतिथी महाराष्ट्र अंनिसचे राज्य सरचिटणीस विलास निंभोरकर, कोराडी शाखा अध्यक्ष ताराचंद पखिडे, शिक्षिका अनिता पाटील उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या शेवटी जिल्हा कार्याध्यक्ष गौरव आळणे यांनी 125 विद्यार्थ्यांना व्यसनमुक्तीची शपथ दिली. कार्यक्रमाला श्यामली जिचकार, राजश्री मोहोड, मंगेश अंबाडरे, रितेश काळमेघ, अमिता झाडे आदी शिक्षिक उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन अनिता पाटील यांनी केले तर आभार विभा माने यांनी मानले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास केंद्रातर्फे समाज गौरव पुरस्कार प्रदान

नागपूर : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास केंद्र नागपूर या संघटनेची स्थापना 14 एप्रिल 2011 रोजी झाली. ही संघटना डॉ. बाबासाहेबांचे घोष वाक्य शिका, संघटित व्हा, संघर्ष करा वर पुर्णपणे अमंलबजावणी करीत मागील 14 वर्षापासून कार्यरत आहे. याच अभियानाला अनुसरून शिक्षक सहकारी बँक गांधीसागर नागपूरच्या सभागृहात समाजातील 10 वी, 12 वी, स्नातक, स्नातकोत्तर एवं उच्च शिक्षण प्राप्त तसेच विविध क्षेत्रात समाजाचे नांव गौरविण्यात आलेल्या व्यक्तीला 'समाज भूषण', 'समाज गौरव' म्हणून मानचिन्ह व प्रशस्तीपत्र देऊन सम्मानित करण्यात आले, याप्रसंगी ते बोलत होते.

कार्यक्रमांचे अध्यक्षस्थानी मनपाचे झोनल अधिकारी सुनील तांबे तर प्रमुख अतिथी म्हणून महाराष्ट्र राज्य सफाई कर्मचारी आयोग मुंबईचे अध्यक्ष सतिश डागोर, असोसिएट प्रोफेसर व शैक्षणिक मार्गदर्शक पंकज पेठे, भाजपाचे नागपूर शहर अध्यक्ष दयाशंकर तिवारी, तिरोडा नगरपालिकेचे माजी उपाध्यक्ष राजेश गुणेरिया, सेवा निवृत्त पोलिस अधिक्षक किसन बेरिया, उत्पादन शुल्क विभागाचे से. नि. अधिक्षक सुरेंद्र मनपिया, उमेश पिपरे राष्ट्रीय अध्यक्ष महादलित परिसंघ राजेश हाथीबेड, सुनील तुर्केल, सतिश खरे आदी उपस्थित होते.

महाराष्ट्र शासन अंतर्गत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाद्वारे सामाजिक क्षेत्रात काम करणाऱ्या समाजातील दोन व्यक्तींची निवड करण्यात आली, त्यात 'डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाज भूषण' पुरस्कारासाठी चंद्रपाल घुडनसिंग सोनटक्के व राजु राठोड यांची निवड करण्यात आली.

समाजा तर्फे महाराष्ट्र राज्य सफाई कर्मचारी आयोग मुंबईचे अध्यक्ष व कार्यक्रमाचे मुख्य पाहुणे शेरसिंग (सतीश) डागोर यांच्या हस्ते स्मृति चिन्ह, शाल श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन सपत्नीक सत्कार करण्यात आला.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास केंद्राद्वारे पुरस्कार वितरण करण्यात आले. त्यात समाज भूषण पुरस्कार्थी म्हणून दिलीप हनुमान खैरवार, शत्रुघ्न राजाराम महतो, अरूण तुर्केल, अरूण मेहरोलिया, ममता रणसुर, समाज गौरव पुरस्कार्थी म्हणून खुशबू गोपाल झंझोटे न्यायाधीश, सौरभ गोविंददास खरे एअरफोर्स अधिकारी अमेरिका, डॉ. अभिषेक मधु पसेरकर (एमडी), डॉ. नुपूर पवन शेंद्रे, डॉ. अमिषा पवन शेंद्रे, डॉ. वैभवी दिपपाल सोनटक्के, डॉ. ओशिन अनिल बघेल, ओजस अनिल बघेल, अंकीता सुनील तुर्केल, अक्षय सुनील तुर्केल, मौसम संतोष बैरीसाल, पवी राजा चन्दवंशी, डॉ. विवेक चंडालिया, राष्ट्रपती द्रोपदी मुर्मु, रेणुका अमित नकाशे महिला उद्योजक, संध्या विशाल पैशाडेली यांना प्रोत्साहित करणे बाबत 'उमा सुंदरलाल मलीक पुरस्कार' देण्यात आले. कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक मिलन तांबे, संचालन किशोर बिरला तथा महेन्द्र मनपिया तर आभार संजय शेंद्रे यांनी मानले.

धम्मज्योती बुद्ध विहार,

रमाबाई आंबेडकर नगर, जयताळा, नागपूर. विहारामध्ये दररोज नियमितपणे वंदना, पौर्णिमा उत्सव, वर्षावास, बुद्ध, फुले, शाहू, आंबेडकर, सम्राट अशोक यांच्या जयंती उत्सव समारोह, विविध सामाजिक सांस्कृतिक, शैक्षणिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येते. विशेष परीश्रम भगवान चरणदास माटे व सहकारी करीत असतात.

संवाद मित्र , डी.आर. कांबळे
मो. 8600924170

आयुष्यमान कार्ड, पदवीधर मतदार नोंदणी शिबिरास उत्स्फूर्त प्रतिसाद

नागपूर : नॉर्थ नागपूर सिनीयर सिटिझन फोरम व नॉर्थ नागपूर महिला फोरम तसेच युवा ग्रॅज्युएट फोरम यांचे संयुक्त विद्यमाने उत्तर नागपूरातील नागरिकांकरीता आयुष्यमान कार्ड व पदवीधर मतदार नोंदणी शिबीराचे फोरमच्या इन्दोरा स्थित कार्यालयात आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिरास उत्तर नागपूरातील नागरिकांनी भरभरून प्रतिसाद दिला. सकाळी 11.00 वाजेपासून शिबीर सुरू करण्यात आले. तेव्हापासून नागरिकांनी गर्दी करण्यास सुरवात केली. आयुष्यमान कार्ड व पदवीधर मतदार नोंदणी पहिल्यांदाच फोरमच्या कार्यालयात करण्यात आली होती. यात अनेक पदवीधर मतदाराने नोंदणी केली. अनेकांनी फोरमचे आभार मानले. आयुष्यमान कार्ड करीता एकूण 135 लोकांनी सहभाग घेवून सिनीयर सिटिझन फोरमचे सभासदत्व स्वीकारले आणि पदवीधर मतदार नोंदणीत अंदाजे 83 लोकांनी भेट देवून सविस्तर माहिती घेतली. 35 जणांनी मतदार नोंदणी केली. शिबिर यशस्वीपणे पार पाडण्यासाठी नॉर्थ नागपूर सिनीयर सिटिझन फोरमचे मोतीलाल नाईक, अश्विन बोरकर, नरेश उके, श्याम सनकाळे, नरेश साखरे, रमेश गायकवाड, अनिरुद्ध बोदेले, सुरेन्द्र रामटेके, लक्ष्मिचंद कठाणे, विवेक निमगडे, श्रीधर मंडपे, तसेच महिला फोरमचे उषा उके, कल्याणी डोंगरे, उषा जंगम, उषा वासनिक आणि युवा ग्रॅज्युएट फोरमचे पल्लवी आटे, रोहिणी दहिवले, विक्रम बोरकर, धम्मा मंडवार, अतुल खोब्रागडे व इतर यांनी अथक परिश्रम घेवून शिबिर यशस्वी केले. सामान्य नागरिकांची दिशाभूल करण्याचा प्रयत्न केल्याचे निदर्शनास आल्याने त्यांच्या विरोधात पोलिसात तक्रार करून कायदेशीर कार्यवाही करण्याची तयारी फोरम तर्फे करण्यात येत आहे.

बुद्ध हेच विश्व गुरू
अशोक सरस्वती बौद्ध

गोंदिया : खुनशी स्पर्धा, इर्षा, द्वेष, लोभ, अहंकार, क्रोध, सत्ता प्राप्ती, विद्रोह, गरिबी, गुलामी, अन्याय अत्याचार, विषमता यामुळे सर्व मानव समुदाय दु:खि, चिंताग्रस्त आणि भयग्रस्त आहे. भगवान बुध्द याबद्दल तत्वज्ञान मांडतात. तृष्णा हे कारण सांगतात आणि त्यावर इलाज म्हणून धम्म मार्ग सांगितला. हा मार्ग बुद्धाशिवाय दुसऱ्या कोणत्याही महापुरुषांनी सांगितला नाही. म्हणून बुध्द हेच विश्व गुरू आहेत. असे प्रतिपादन बुद्ध विहार समन्वय समितीचे अध्यक्ष अशोक सरस्वती बौद्ध यांनी केले. गोंदिया येथील संथागार येथे वाय. आर. मेश्राम लिखित 'विश्वगुरू भगवान बद्ध' या ग्रंथाचे प्रकाशन प्रसंगी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून बोलत होते. भारतीय बौद्ध महासभा के प्रचारक प्रभाकर गजभिये यांचे अध्यक्षतेखाली झालेल्या ग्रंथ प्रकाशन समारंभात आंबेडकरी विचारवंत उमेश नागदिवे, अरुणा गजभिये यांची भाषणे झालीत. अशोक सरस्वती बौद्ध यांनी ग्रंथाचे परीक्षण करताना त्या ग्रंथाचे वैशिष्ठे आणि उणीवा देखील स्पष्ट केल्यात. प्रचारा करीता अश्या सोप्या भाषेतील ग्रंथांची गरज असल्याचे त्यांनी सांगितले. वाय.आर. मेश्राम यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. कल्पना शेंडे यांनी संचालन आणि गौतम गजभिये यांनी आभार प्रदर्शन केले.

भारतीय बौद्ध महासभा, शहर तर्फे आज वर्षावास प्रवचन मालिकेला प्रारंभ

नागपूर : भारतीय बौद्ध महासभा, नागपूर शहर तर्फे गुरुवार दि.10/7/2025 ला.सकाळी 11 वा. प्रियदर्शी सम्राट अशोक विहार, मानव नगर, नारी रोड, नागपूर येथे पुज्य भदंत प्रिय बोधी यांचे हस्ते परित्राण पाठ करून वर्षावासाला प्रारंभ होईल.

दुपारी 2.00 वा. वर्षावास प्रवचन मालिकेचे उद्घाटन चंद्रबोधी पाटील, ट्रस्टी चेअरमन, भारतीय बौद्ध महासभा यांचे हस्ते होणार आहे. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी मिलींद डांगे, शहर अध्यक्ष राहणार असून प्रवचनकार भदंत प्रिय बोधी धम्मदेशना देणार आहेत. यावेळी शंकरराव ढेंगरे, अनिलकुमार मेश्राम, मनोहर दुपारे, राजकुमार वंजारी, सुरेश पाटील, अल्का चौकीवर, आदी पदाधिकारी उपस्थित राहणार आहे. कार्यक्रमाला भारतीय बौद्ध महासभा रमा वासनिक, ज्योती खोब्रागडे मनोहर उके, हरिदास बेलेकर, मृणालिनी दहिवाडे, उज्वला स्थुल, सुजाता वासनिक, रूपदास गेडाम, ए.आर. मेश्राम, प्रसेनजित गायकवाड, मुनेश्वर नगराळे, पी.बी. कराडे, नागपूर शहर, ज्ञानदेव गजभिये, जासुंद पाटील, आर.एस. बागडे, सी.टी. जांगळे, गोपीचंद अंभोरे, छत्रपती सरदार, डॉ. बी.पी. कोचे, रेखा नितनवरे, संगिता पाटील, प्रेमिका नारनवरे, रुपलता राऊत, प्रिती मेश्राम, राधा सुर्यवंशी, चित्रा बेलेकर, जया वाघमारे, निरंजना गडपायले, कांता रंगारी, सुशिला आवळे, अनिता कराडे, विद्या गणवीर, शांताबाई लोखंडे, प्रमोद बेलेकर, नितीन नारनवरे आदी अनेक उपासक-उपासिका उपस्थित राहणार आहेत.

लोकगायक सुभाष कोठारे 'प्रबोधनरत्न' पुरस्काराने सन्मानित

हिंगणा : उपराजधानी नागपूर येथील मानवटकर भवन सभागृह, वानाडोंगरी येथे 'क्रांतिपर्व' प्रकाशन समारंभानिमित्त सुप्रसिध्द विद्रोही कवी प्रा. राहूल तागडे यांचे अध्यक्षतेखाली आयोजित महाराष्ट्र राज्यस्तरीय कविसंमेलनात लोकगायक, प्रबोधनकार सुभाष कोठारे यांना 'प्रबोधनरत्न' पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे.

गत तीन दशकापासून बुद्ध, फुले, शाहू, आंबेडकर विचार कार्याचा वसा अंगिकारून सातत्यपूर्णतेने विदर्भपुत्र, लोकगायक, प्रबोधनकार मनोज कोटांगले यांनी सांविधानिक भारताच्या निर्मितीसाठी भारतीय लोकप्रबोधनाची चळवळ समृद्ध केली आहे. या त्यांच्या कार्याची विशेष दखल घेत सुप्रसिद्ध कवी प्रा. राहूल तागडे, प्रा. डॉ. जावेद पाशा कुरैशी , अनिरूद्ध शेवाळे, डॉ. मनोहर नाईक, प्रभाकर तांडेकर मुंबई, डॉ. ईश्वर नंदापूरे आणि 'क्रांतिपर्व' कार कविवर्य सुभाष मानवटकर आदी मान्यवरांच्या उपस्थितीत विदर्भपुत्र गायक सुभाष कोठारे यांना सन्मानवस्त्र, मानचिन्ह देवून 'प्रबोधनरत्न' पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे. विशेष म्हणजे या महाराष्ट्र राज्यस्तरीय कविसंमेलनाच्या संध्याकालीन उत्तरपर्वात कविवर्य सुभाष मानवटकर यांच्या 'क्रांतिपर्व' कवितासंग्रहातील गीते आणि अन्य प्राबोधिक गीतांचा सांगितीक बहारदार कार्यक्रम मनोज कोटांगले, सुभाष कोठारे, भावेश कोटांगले या गायकत्रयींनी सादर करीत काव्यप्रेमींचे मने जिंकली. तर, सतिश सोमकुंवर आणि संदिप शेन्डे यांच्या निवेदनाने संमेलन अधिकच बहरले.

तक्षशिला बुद्ध विहार येथे बुद्ध व त्यांचा धम्म या ग्रंथाचे वाचन तसेच धम्म प्रवचन

नागपूर : तक्षशिला बुद्ध विहार संघचेतना उपासक उपासिका संघ चंद्रमणी नगर नागपूर येथे आषाढ पोर्णिमा गुरुवार दि.10 जुलै 2025 पासून ते अश्विन पोर्णिमा 7 आक्टोबंर 2025 पर्यंत तीन महिने वर्षावासा मध्ये बुद्ध आणि त्यांचा धम्म, या ग्रंथाचे वाचन बुद्ध वंदना, धम्म वंदना, आणि संघ वंदना, सुत्र पठन झाल्यानंतर दररोज सायंकाळी 7ते 8 पर्यंत बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथाचे वाचन करण्यात येणार आहे, त्याचप्रमाणे भारतीय बौद्ध महासभा नागपूर महानगर जिल्हा शाखा अंतर्गत विहारात पंधरा दिवसांतून एकदा धम्म प्रवचन मालिकाचे आयोजन केंद्रीय शिक्षक, केंद्रीय शिक्षिका, बौद्धाचार्य यांचे धम्म प्रवचन होणार आहे, त्याचप्रमाणे तक्षशिला बुद्ध विहार संघ चेतना उपासक उपासिका संघाचे संस्थापक अध्यक्ष तसेच भारतीय बौद्ध महासभेचे माजी शहर अध्यक्ष व जिल्हा कोषाध्यक्ष, भगवान कांबळे, बौद्धाचार्य, यांच्या प्रमुख उपस्थितीत वर्षावासामध्ये 3 महिने पर्यंत बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथाचे वाचन करण्यात येणार आहे, सायंकाळी ठिक 6 वाजता उपासक उपासिका यांनी पांढरे शुभ्र वस्त्र परिधान करून वेळेचे भान ठेवून उपरोक्त कार्यक्रमात जास्तीत जास्त संख्येने विहारात उपस्थित राहुण धम्म श्रवणाचा अवश्य लाभ घ्यावा असे आवाहन तक्षशिला बुद्ध विहाराचे संस्थापक अध्यक्ष भगवान कांबळे यांनी केले आहे.

आषाढ पौर्णिमा वर्षावास प्रारंभ दिन

नागपूर : प्रज्ञा ज्योत बुद्ध विहार, हॉऊसिंग बोर्ड कॉलनी, भीम चौक नारा रोड येथे आषाढ पौर्णिमा-वर्षावास प्रारंभ दिन आणि साप्ताहिक व्याख्यानमाला आयोजित केली आहे. प्रज्ञा ज्योत बुध्द विहारात धम्म प्रचाराचा दृष्टीने 'वर्षावास साप्ताहिक व्याख्यानमालेचे आयोजन केले आहे. वर्षावास प्रारंभ दिन : गुरुवार दिनांक 10 जुलै 2025 सकाळी 10.00 ते 11.45 वाजेपर्यंत.धम्म वंदना/परित्तपठन प्रमुख वक्ता बहुजन सौरभचे कार्यकारी संपादक विलास गजभिये. विषय : '1956 च्या नंतरची बौध्दांची वास्तविकता आणि प्रगती' या पहिले व्याख्यान करतील. साप्ताहीक व्याख्यानमाला : गुरुवार दि. 10 जुलै 2025 आषाढ पौर्णिमा ते दि. 07 ऑक्टोबर 2025 अश्विन पौर्णिमा पर्यंत दररोज सायंकाळी 7.00 ते 8.30 वाजेपर्यंत दिवस राहील. व्याख्याते प्रा. पुष्पा घोडके, सामाजिक कार्यकर्त्या. एम.व्ही. नाईक, धम्म प्रचारक, ट्रस्टी-विपश्यना केन्द्र चिचोली, देविदास राऊत, बौद्धाचार्य, व्यापार रत्न, डॉ. वंदना मोटघरे, धम्मप्रचारक, बुद्धीस्ट इंटरनॅशनल नेटवर्क. तक्षशीला वाघघरे, सामाजिक कार्यकर्त्या. सखाराम मंडपे-माजी मुख्याध्यापक/प्रवचनकार. गौरीशंकर सावरकर, धम्म प्रचारक कार्यक्रमाचे/व्याख्यानमालेचे अध्यक्ष : एन.व्ही. बहादूरे राहतील. तर कविता मंडपे, भगवान निमगडे सह बुध्द विहार निर्माण समिती, उपासक-उपासीका संघ, प्रज्ञा ज्योत बुध्द विहार हॉऊसिंग बोर्ड कॉलनी, भीम चौक, नारा रोड, येथे सर्व कार्यक्रम होणार आहे,

नागार्जुना महाविद्यालयात वृक्षारोपण करून संवर्धनाचा घेतला ध्यास

नागपूर : वृक्षारोपणही काळाची गरज आहे, यात शंकाच नाही. पण, वृक्षारोपणासह वृक्षसंवर्धन हे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. हीच महत्त्वाची बाब लक्षात घेऊन मैत्रेय शैक्षणिक संस्थेद्वारा संचालीत नागार्जुना इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरिंग टेक्नॉलॉजी अँड मॅनेजमेंटच्या राष्ट्रीय सेवा योजना व क्रीडा विभागातर्फे महाविद्यालयात वृक्षारोपण करण्यात आले. वृक्षारोपणासोबतच प्राध्यापकांनी वृक्षसंवर्धन करण्याचा ध्यास घेतला. संवर्धनासाठी प्राध्यापकांनी प्रतिज्ञा घेत प्रत्येकांनी एक-एक वृक्षाची देखभाल पालनपोषण करेल, असा निश्चय केला. पर्यावरण अबाधित ठेवण्यासाठी वृक्षसंवर्धनासाठी प्राध्यापकांनी व प्राचार्यांनी स्तुत्य पुढाकार घेतल्याने मैत्रेय शैक्षणिक संस्थेचे अध्यक्ष अजय वाघमारे यांनी सर्वांचे कौतुक केले. दरम्यान, ग्लोबल वॉर्मिंगमुळे वातावरणात कमालीचा बदल झाला आहे. मानवी आक्रमणामुळे जंगलतोड वाढल्याने वन्यजीव, पशुपक्षी वातावरणाला धोका निर्माण झाला आहे. वृक्षतोड हे याचे प्रमुख कारण आहे. परिणामी, अलीकडे मानवाला याचे महत्त्व कळले असून, वृक्षारोपण करण्याकडे अधिकाधिक भर दिला जात आहे. वृक्षारोपण हे महत्त्वाचे आहेच. पण, त्यासोबत त्याचे संवर्धन ही खरी काळाची गरज आहे. वृक्षाचे संवर्धन झाले तरच भविष्यातील पर्यावरण अबाधित राहील. वृक्षारोपणासोबतच सर्वांनी वृक्षसंवर्धन करावे, असे आवाहन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एम.के. रहांगडाले यांनी उपस्थितांना केले. कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुण्या म्हणून निवेदिता रामटेके उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रदीप नगरारे, विशेष अतिथी कुलदीप रामटेके, प्राचार्य डॉ. एम. के. रहांगडाले, रा. से. यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सचिन मते आणि कार्यक्रमाचे संयोजक व क्रीडा विभाग प्रमुख प्रा. प्रकाश इंगळे उपस्थित होते. मान्यवरांनी वृक्षारोपण केले, तर प्राध्यापकांनी या वृक्षांचे संवर्धन करण्याची प्रतिज्ञा घेतली. प्राध्यापकांनी वृक्षसंवर्धनाचा ध्यास घेतला.

दि स्कूल ऑफ नोबल थॉट व चारीका बुद्ध विहार तर्फे आज धम्मदेशना

नागपूर : दि स्कूल ऑफ नोबल थॉट आणि चारीका बुद्ध विहार तर्फे आषाढ पौर्णिमा निमित्त आज धम्मदेशना गुरुवार 10 जुलै 2025 सायंकाळी ठीक 6:30 वाजता समाजभवनाचे पटांगण, चारिका बुद्ध विहार, शिल्पा सोसायटी, नरेंद्रनगर येथे आयोजित केली आहे. देसनाकार प्रा. डॉ. भदंत संबोधी, फॅकल्टी, पालि प्राकृत विभाग, वसंतराव नाईक कला व सामाजिक विज्ञान संस्था नागपूर. विषय तथागतांचे प्रथम धम्मचक्र प्रवर्तन मानवी दुःख मुक्तीचा जाहीरनामा, अध्यक्ष डॉ. अमोल दुबे, एम.डी. सहयोगी प्राध्यापक, वसाहती मधील संपूर्ण नागरिकांनी सहकुटुंब उपस्थित राहून धम्मदेशनेचा लाभ घ्यावा असे आवाहन केले आहे.

निधन वार्ता

के.एस. नारायण राव

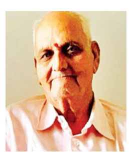

नागपूर : निवृत्त उप-लेखापाल ए.जी. महाराष्ट्र द्वितीय, के.एस. नारायण राव, वय 93 वर्षे, निवासी क्यू/22, लक्ष्मी नगर, नागपूर यांचे दि. 9 जुलै रोजी अल्पशा आजाराने निधन झाले. त्यांच्या पश्चात पत्नी गिरिजा, मुले के. एन. ईश्वर आणि कुमार राव, दोन सुना, नातवंडे आणि नातू, नातेवाईक आणि मित्र आहेत.

बहुजन सौरभ प्रकाशक, संपादक, मालक, मुद्रक सिध्दार्थ जीवन कांबळे यांनी देश प्रेस पब्लिकेशन, E-30/2, इंडस्ट्रीयल एरिया, सोनेगाव (सीम), हिंगणा, एम.आय.डी.सी., नागपूर - 440016 येथे मुद्रित केले व 9/2, स्वराज कॉलनी, मेडिकल कॉलेजच्या मागे, नागपूर-440027, येथे प्रकाशित केले. RNI No. MAHMAR 2020/84035 Printed, Owner by Siddharth Jiwan Kamble, Publisched at 9/2 Swaraj Colony, Behind Medical College, Nagpur 440027, Printed at M/S Desh Publication, E-30/2, Industrial Area, Sonegaon (SEEM), Hingna, MIDC, Nagpur-440016, Editor Siddharth Jiwan Kamble Email: bahujansaurabh@gmail.com Mobile: 9422860648